

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V., Józseftér 10,
hová minden küldemény
intézendő.

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

SZERKESZTI:
SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve... 8 frt
Fél évre..... 4 „
Negyedévre..... 2 „
Az »IFJUSÁG«-gal együtt
évente két forinttal drágább

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Tartalom:

Nevelőnök. Irta: Szabolcsi Miksa. — A magyar nyelv a pozsonyi jesivában. Irta: Dr. Steinherz Jakab. — A pesti chewra-kadisa. Irta: Haber Samu. — A talmud. Irta: Dr. Singer Bernát. — A pesti rabbik. Irta: Dr. Büchler Sándor. — Uj akezió. — A magyar szó. — Hírek. — Pályázatok. — Közgazdaság. — Hirdetések.
A mellékleten: Gyöngyszemek a talmudból és midrásból. — Ábrahám áldozása. (Vers). Irta: Palágyi Lajos. — Lulé d'Misztafina. Irta: Dr. Seltmann Lajos. — Rügyfakadás. (Vers). Irta: Gerő Attila.

Naptar:

Vasárnap (1898. febr. 6.) 5658. Sevat hó 14-ike. Hétfő 15-ike. (Chammiso-oszor-bi-Sevat-félünnepe.) Kedd 16-ike, Szerda 17-ike. Csütörtök 18-ika. Péntek 19-ike. Szombat 20-ika. Hetiszidra: Jiszró. (Mózes II. könyve 18., 19. és 20. fejezetei.) Haftóra: • Bisnasz mósiz hammelech Uzijohu voere esz-Adonai jósév alkiszé rom v'niszo . . . » (Jezsaiás 6. fejezete, a 7. fejezete első 6 verse és a 9. fejezet 5. és 6. versei.)

Nevelőnök.

— Honnan jön a gyermekekkel, kisasszony?
— A templomból.
— A templomból? Hát olyan szentek, hogy még hétköznapon is a templomot járják?
— Kérem, ma ünnep van, Mária tisztulási ünnepe (gyertyaszentelő).
— Vagy úgy; — a katolikus templomban voltak hát?
— Persze, hogy a katolikusban; hát milyenben lehettünk volna?
— Bocsánat, kisasszony! el is felejtettem, hogy ön zsidó házban nevelőnősködik.
— Ez rossz vicc, kérem, én öntől szellemesebb megjegyzést vártam. Különben tudja, hogy én ellogulatlan vagyok s hogy nekem mind-egy: zsidó vagy keresztény, csak becsületes legyen.
— Igazán nem akartam szellemeskedni ez-uttal; de mondja csak, kisasszony, volt már a gyermekekkel zsidó templomban is?
— No ja, még az kellene! maga különben kiállhatatlanul naiv tud lenni.
— Hát hogy? mindig csak otthon imádkoznak a gyermekek?
— Jaj, be buti maga ezen a mai napon, hisz tudja, hogy a nagyságáék izraeliták!

*

Igazán buta voltam, vagy mint a kedves mondta, buti. Még azt hittem, hogy izraeliták házában is imádkoznak hébe-hóba a gyermekek;

vagy hogy plane zsidó templomba küldik istentiszteletre.

No ja, még az kellene, mondotta bájosan a nevelőnő. Majd olyan előkelő zsidó anya elküldi gyermekeit a zsinagógába, ha nem muszáj.

A gyermekek otthon végzik az alsó osztályokat a nevelőnőnél, a ki, hithű katolikus és a ki, ha csak szerét teheti, elvezeti a gyermekeket a maga templomába; a mama ezzel abszolúte nem törődik.

A mama ugyan zsidó szülők gyermeke, férje, ki bankigazgató, szintén zsidó, de ő nagyságának azért semmi köze a zsidó valláshoz.

Az ő nevelőnője is katolikus kisasszony volt. Ő nagyságáról tehát ne beszéljünk. Ő nagysága rég eltávolodott apái hitétől és ha egy szép napon arra ébredne, hogy gyermekét valaki megkeresztelte, de úgy, hogy azon többé segíteni ne lehessen, ő nagysága igen boldognak érezné magát.

*

Elveszett positio ő a zsidóságra nézve, mely semmit sem tesz a tőle eltávolodó hívek visszatérésére. Abban a nagy kiválásban, mely elébb-utóbb be fog következni, ott lesz ő nagysága is, ha ugyanis kibírja addig. Menjenek, ne tartsa őket vissza senki. A zsidóság, mely a feleséget, az anyát glóriával vette körül, a zsidóság, mely a legjobb férjeket és a legjobb apákat adta a családnak, — bizonyosan sokat vétett ő nagysága ellen, hogy annyira siet hátat fordítani neki.

Mondom, ne bántsátok; menni akar, hát menjen; tán jobb, ha megy mindazokkal egyetemben, kik úgy gondolkodnak mint ő; hadd legyen kevesebb a száma a rossz példáknak.

Menne különben, ha visszatartanátok is. Megy, ha továbbra is süt a szabadság napja, és megy, ha vihar támad; ne bántsátok, hisz nem ő mindennek az oka; részesítették volna más nevelésben.

Mondom, róla hát ne beszéljünk, de nem kötelességünk-e gondoskodni arról, hogy jövőre ilyen zsidó anyákat lehetőleg keveset neveljünk?

Legyünk rajta, hogy a családok, melyek gyermekeik mellé nevelőnőket alkalmaznak, olyan leányokat válasszanak, kik nem csak el nem idegenítik a gyermekeket apáik hitétől, hanem inkább megplántálják a fogékony gyermekszívben, hogy a hol kell, a szülők szívéit is ők hajlítsák újból Isten felé, mint azt a próféta megjósolta.

De hogyan tehessük, mikor ilyen nevelőnőket nem adhatunk asszonyaink ama minden tiszteletre méltó részének sem, mely mélyen szívébe zárta az ő édes anyjaik tanítását, Izrael hite iránt való odaadó, igaz szeretetét! Keresnek, kutatnak vallásos nevelésben részesült, vallásos lelkületű, képzett nevelőnőket, de nem találnak, mert nincs intézetünk, mely ilyen tanítónőket képezne.

Hiány ez, melyet rég érezünk, hiány, melyen segitenünk kell, hiány, melynek pótlásával nem is várhatunk.

Kérdezősködjétek és megtudjátok, hogy azokat a leányainkat, kik oly könnyeden lejtének át más vallásba; hogy azokat az asszonyainkat, kik otthagyták férjeiket — nem csupán csak Wahrmann Mór leánya lebeg szemünk előtt — hogy új hitet és új urakat válasszanak, vagy, kik magukkal viszik családjaikat a kereszténységbe, — mindannyiát nem zsidó hitű, vagy hitetlen és a saját vallásukat nem ösmerő zsidó nevelőnők nevelték. És a kik így nevelték, másra is nevelték. Mert beszélhet nekem akárki akármit a liberalismusról: — a hittagadás, mely ezeknél soha sem történik meggyőződésből: jellembeli defektus. Liberalismus nem elvtelenség, tolerancia nem hitehagyás.

Nézzük-e tovább összetett kezekkel, mint idegenítik el a gyermeket a szülők hitétől magában a szülői házban, csak azért, mert nem tudunk zsidó leányt ajánlani, ki rendelkezne a szükséges képzettséggel és kellő zsidó lelkiösmerettel! Megteremtett a pesti zsidóság milliókba kerülő intézeteket és ép azt az egyet ne tudná megalkotni, mire legégetőbb szüksége van ma: tanítónők-képzőt?

Tudjuk, belátjuk, hogy a hitközségnek most egyéb föladatai vannak. Belekap nem sokára az

új templomépítés nagy munkájába és új nagy iskolát csak tavaly állított föl.

Nem is mondjuk, hogy a női praeparandia megteremtésének a kötelessége kizárólag és csakis a hitközségre háromolna. Kezet kell fognia a hitközséggel az Országos Közalapnak és kezet kell fognia véle a jótékony nőegyletnek, különösen a nőegyletnek, nem csak azért, mert nőképzésről van szó, nem csak azért, mert zsidó anyák neveléséről van szó, hanem azért is, mert az anyagot a praeparandiának leginkább ő, az ő két árvaháza szolgáltatná.

*

Ne vádoljon senki fanatizmussal, mikor csak az elvtelenség és hittagadás ellen szállunk sikra, mikor csak a magunk állományát akarjuk biztosítani és ezt is csak gyermekekben, kiket ferde nevelési rendszertől és lelkösmeretlen tértitgetési kísérletektől akarunk megóvni.

Mutassanak nekünk katolikus, vagy protestans családokat, melyek a gyermekek házi nevelését, a hitbelit is, zsidó nevelőnőre bíznák, ki növénydekeit többek között el-elvezeti a maga egyházába, tanítgatja a maga vallására, de nem vezeti el soha a gyermekeket az ő templomukba és az ő vallásukról legfőlebb élcelődik, — mutassanak ilyen keresztény családokat és azt fogom mondani (csak hogy nem fognak mutatni, mert ilyen keresztény családok nincsenek), hogy azok sem más, mint szégyene felekezetőknek. *Szabolcsi Miksa.*

A magyar nyelv a pozsonyi jesivában.

Lelkesült örvendezéssel köszöntjük a hirt, hogy a magyar nyelv hivatalosan bevonult a pozsonyi, országunk ezen legrégibb és legjobb nevű jesivájába vagyis talmudi főiskolájába. Nem káröröm ez, mit érzünk az orthodoxok »csődje« miatt; már csak azért sem az, mert jól tudjuk, hogy a legrövidebb idő alatt teljesen megbarátkoznak Pozsonyban a miniszteri új intézkedéssel, minthogy bizonyára eddig sem létezett ott holmi ellenszenv hazai édes nyelvünk iránt és csak a kezdeményezésre nem volt, a ki vállalkozzék, mert ez, nem ugyan hazafiatlanságból, de obscurantismusból szakadásra vezetett volna. Hazánk északkeleti részében lakó elvtársaknál egész más dolog, ha a kormány parancsáról van szó, vele szemben az ultrák is meghunyá-zkodnak. Az orthodoxia csődjéről azonban semmiféle alappal szólni nem lehet, hanem ellenkezőleg az ő pozíciója ez által csak meg fog szilárdulni és mi, kik a másik párthoz tartozunk, csak szívből örülni tudunk ennek.

Észünkbe sem jut, hogy az orthodoxiát a saját pártunk rovására dicsérni akarnánk; de mint jó zsidók reánk nézve csak örvendés tény lehet, ha a másik oldalon egészséges fejlődést észlelünk. Nem ártatjuk magunkat azzal, hogy most már a magyar nyelv kérdése

a zsidó vallási életben az egész hazában meg volna fejtve. A világért sem. Sok, sok év fog még addig eltelni, míg a magyar nyelv teljesen ki fogja szorítani végképen a német idiomát; de a kezdet megvan és a többit lassan bár, de meg fogja hozni az idő.

De hadd okoljuk meg, miért örvendünk mi az orthodoxia megerősödésének. Sokat siránkoztak már fölötté, hogy a magyar zsidóság pártokra van szaggatva és hogy mily szép volna, ha lenne összetartás, ha egymást megértenék. Hát ez állhat bizonyos kinövésekre, a melyeket még mindig a másik részen egyesek mestersegesen kultiválnak; de az orthodoxia létezésére nem vonatkozhatnak.

A különböző bölcsészeti rendszerekről azt mondják, helyesen, hogy azok az igazság más-más oldalát juttatják kifejezésre, s így a gondolkodást mindnyájan előbbre viszik. Hasonlót lehet állítani a bármily téren létező pártokról, mindegyikök egy-egy komoly álláspontot foglal el és ez által mindnyájan egyúttessen az ügynek csak hasznára válnak. Így vagyunk a századunk zsidóságában mindennütt többé-kevésbé fölmerülő ellentétekkel is. A haladó iránynak megvan a történelmileg is biztosított jogosultsága és nagy érdemeit és erényeit a legelfogultabb orthodox sem fogja jó lélekkel eltagadhatni. Hogy csak egyet említsünk azokból, miket a zsidóság századunkban kizárólag a »haladóknak« köszön. A modern zsidó tudomány világosságot és fényt hozott és hoz még mindig a zsidóság multjára és öniadatossá teszi azt a bámulatos ragaszkodást a valláshoz, a melyet semmiféle fosztogatások és egyéb brutálítások megtörni nem bírnak.

Azok a jeles férfiak is, a kiknek hire nem csekély mértékben ezen ragaszkodáshoz hozzájárul, noha nem akarnók őket épenséggel pártok szerint osztályozni, jobbadán mégis csak az úgy nevezett »haladók« sorából kerülnek ki. De ezekkel szemben nem szabad és nem lehet elfelejteni, hogy a szorosán vett vallásosság erős oszlopai inkább a másik táborban találhatók összehasonlíthatatlanul nagyobb számban és mi tőlük tanulhatunk és tanulunk is. Csak a jó Isten a megmondhatója, hova jutottunk volna már, ha a haladás forró vérű előharczosaik magukat szemben nem találták volna a konzervativizmus tisztelet parancsoló képviselőivel.

És hogy erre nézve is csak egyre utaljunk, föl- említi a talmudot, a zsidóságnak ezen csudalatos bizonyosságát mélységes komolyságaról is élelműségéről, mely bizony nem a mi táborunkban részesül abban a figyelemben és buzgóságban, melyet minden tekintetben megérdemel.

Legió azok száma orthodox-testvéreink közt, kik, a nélkül, hogy rabbik volnának, a tórárt tanulmányozzák éjjel-nappal, míg a mi részünkön egyre ritkulnak azok, kik a héber imakönyvben csak félig-meddig tájékozva volnának. És nekünk érdekünkben volna, hogy az orthodoxia gyöngüljön, hogy lassanként elhagyják az utat, melyen a zsidó vallásnak oly nagy és becses szolgálatot tettek

eddig? A világért sem akarhatjuk mi ezt, ha nem egyoldaluan és elfogultan itéljük meg állapotunkat.

Nekünk igenis elengedhetetlen szükségünk van egy minden izében erős és egészséges orthodox pártra, a melyből példaképei támadjanak a mély zsidó vallásosság- nak és valamint a középkorban a tudományoktól elzárt francia zsidóság a zsidó vallás dicsőségéhez nem kevésbé járult hozzá, mint a tudományokban kiváló spanyol- arabs, ép úgy kell, hogy a jelenben is a zsidóságnak két különböző árnyalata a közös küldetés betöltéséhez legjobb tudása szerint hozzájáruljon. Mondanunk sem kell, hogy e végből köztünk örökös háborunak nem kell dulia; hogy, ellenkezőleg, sokkal nagyobb szolgálatot teszünk vallásunknak, ha kölcsönösen becsüljük egymást, mintsem, hogy vetekedjünk a gyanúsítgatásban és egymás értékét leszállítani igyekezzünk. Ezen gondolatok ébrednek bennünk a pozsonyi rabbi-iskola magyarosodásának hírére, melytől az orthodoxia tekintélyének emelkedését várjuk és reméljük felekezetünk üdvére és valódi hasznára.

Székesfehérvár.

Dr. Steinhertz Jakab,
főrabbi.

A pesti chewra-kadisa.

A legelső ez is az országban és messzre földön híres. Kötelékeibe jutni tisztesség és vágyakozása minden zsidónak, annak is, akit már csak laza szálak fűznek hitéhez, vagy aki hivatásánál fogva egyébként alig talál érintkezési pontokat a hitfelekezet intézményeivel. A legelső összefogó kapcsa a zsidó hitet vallóknak, és a legutolsó, amely elszakad. Régibb magánál a hitközségi intézménynél. Az egyedül élő tradíció, mely nem veszített erejéből, eszmeköréből; tápláló forrása a közösségnek, a felekezeti összetartozandóságnak, a jótétnek: a hit és szeretet megteremtője, a hagyományok átörökítője. Ezért a önkéntelen vonzódás hozzája! Az izze porrá törött Sion egy darabja, mely mindenütt be tudott ékelődni a közállapotokba, az ország viszonyaiba; oda köt bennünket a röghöz, amelyet szenteltté igyekszik tenni ő is, amikor szeretteink csontjainak vet benne ágyat.

De minek a himes szó, mikor érzelemre válva ott ül fogalma a szivekben. Csak a minap láttuk erejét, amikor két héten át vándoroltak helyiségeibe kicsinyek és nagyok, kiket sorsuk kiemelt a tömegeből, s akik észrevétlenül nyüzsgönek körülünk, hogy kötelékeibe fogadtassák magukat és filléreikkel vagy nagy bankóikkal részeseivé váljanak a szeretet és pietas munkájának. Ez a kis népvándorlás akkor 56.986 frt tagfelvételi díjat eredményezett az egyesület számára rendkívüli bevételként; ezenfelül pedig még vagy harmadfélezer frtot hozott, amely az alaphoz csatolandó.

Általában a *rendkívüli bevételek* a lefolyt évben csinos kis summát képviselnek és 83,315 frtra rugtak. A rendkívüli jövedelmeket az évi szükségletek keretében nem használták el, a pénzkezelés mégis 11,465 frt 78 kr. többletet mutat föl. Pedig hát nem kis szükségletet

kellett ám fedezni. *Több mint kétszáz ezer* frt. volt az, a mi a pesti chevra-kadisa céljaira kellett és *kétszáz-tizenkétezer* forintnál nagyobb összeg folyt be fedezetül.

Az a vonás, ami a pesti hitközség háztartásának anyagi részében kidomborodik, a pesti chevra-kadiséknál is kifejezésre jut. Itt is — pessimisták. Az ő nagy aggodalmukban, hogy a szolgáltni kívánt nagy célokat teljes mértékben be nem tölthetnék, ennek a testületünknek vezetői is, ahhoz a pesti zsidóság kebelében mindenkor bevált, jóhiszemű fogáshoz nyulnak, hogy egy kicsit panaszkodnak: Istenem, mi lesz, 14,762 frt 74 kr. hiányt kellett előirányoznunk az 1897-ik évre?

S az eredmény? Amint már hivatkoztunk rá, a *rendes* bevételeknél is tizenegyezer frtot meghaladó *többlet*; pedig hát tullepték a süzséglet előirányzatát is több mint tizenegyezer forinttal. Már most mindebből azt látjuk, hogy a *rendes* süzségletek és bevételek végeredménye *harminczhétezer forintnál nagyobb összeggel kedvezőbb* az előirányzatnál.

Kétségtelen, hogy ez igazán jó gazdálkodás, de az is kétségtelen, hogy a mint a chevra-kadisa vezetői értik a módját a jó gazdálkodásnak, azonképpen a chevra támogatói és tagjai is értik a módját, hogyan kell egy ilyen testületet fönttartani és micsoda áldozatokat kell hozni, hogy boldogulni tudjon.

Mindezeket tekintvén, természetesen nem szabad elképednünk azon sem, hogy a folyó évre már megint egy kis deficit van előirányozva: 8,157 frt 65 kr.-ra rugó összegben; sőt inkább a *kisebb* deficitet a költségvetés realitásának javára kell írunk, még pedig annál inkább, mert a *süzséglet előirányzata (212,637 frt 65 kr.) huszonkétezer* forinttal nagyobb, mint az előző évben, a *bevételek előirányzata (204,480 frt) ellenben majd harmincz ezer* forinttal haladja túl az előző évit.

Ime, ez a fejlődés képe, 12 illetőleg 15% szaporodás a süzségletek és fedezet előirányzatában: ez már valami, a mit kalaplevéve kell köszönteni. Ez a tény annál inkább rászolgál a köszöntésre, mert nem merész képzelődésből eredőnek látszik, hanem reális valóságra támaszkodik, a mikor a f. évi süzségletet az előző év tényleges bevételeivel körülbelül kvadráló összegben állapítja meg, míg a fedezet f. évi előirányzata — a mult év fényes végeredménye *ellenére* — a tényleges bevételek *mögött* marad.

Az 1897. év kiadásai között a legtöbbet igénylő rovat a jótékonyági volt 66,888 frttal, a mi kb. 5000 frttal több, mint az előirányzat volt. A folyó évre a tavalyi tényleges kiadásoknál körülbelül 7000 frttal (73,649 frt) több irányoztatott elő.

A kiadásoknál a másik főrovat a temetkezés, amely, tudjuk, hogy jó felerészben szintén — csak jótékonyág. Ezen czímen tavaly 48.207 frt kellett, kb. 1500 frttal több az előirányzatnál, míg a folyó évre kb. nyolcz ezer frttal (56.140) több van előirányozva.

A bevételek között a legtöbb jövedelmet a temetkezéssel járó manipulációk szolgáltatták, a mi a vagyonosabb

osztályok önkéntes adózása a szegények számára. Ezekben a czimeken tavaly 113.697 frt folyt be, majd harmincz ezer forinttal több az előirányzatnál. Az idénre a tavalyit 15.000 frttal meghaladó summa van előirányozva. Tagdíjul tavaly 32.755 frt folyt be, a folyó évre azonban ez új tagfelvételek folytán 38.000 frt van előirányozva. A jótékonyági *rendes* bevételek az előirányzat *mögött* maradtak és 23.000 frt helyett nem egészen 20.000 frtot hoztak, minél fogva a tavalyi előirányzatnál az idén kisebb összeget: 22.000 frtot irányoztak elő.

Mindezekből látható, hogy a tavalyi *rendes* háztartás kedvező eredménye *tulnyomó* nagy részében a temetkezési teendőkért járó önkéntes megadóztatás növekvéséből volt fedezhető, míg a folyó évi süzséglet előirányzatának fedezésére a tagdíjak, kamatok és az előirányzott temetkezési *többször* bevételek szolgálnak.

A tavalyi süzségletek jótékonyág, temetkezés és más kisebb czimeken merültek föl. A folyó évi süzségletek is ugyanezen czimeken mutatkoznak és a fizetések emelésénél. Mert a pesti chevra kadisa is emelte munkásai illetményeit, a miként megtette ezt az idén a pesti hitközség is.

A költségvetési javaslatban, a mely 19 nagy oldalon csupán számot foglal magában, minden magyaró szöveg nélkül, több rendbeli új dolgot is látunk. Nehány személyzetváltozást, a Bródy Adél-féle gyermek-kórház subvencziójának fölemelését 3000 frttal, új beruházásokat az aggok házában, új temető kocsik beszerzésének előirányzását; de látunk megtakarításokat is a sarkerti igazgatási és gazdasági süzségletek f. é. előirányzatában.

Nagy és fölemelő munkásság volt a mult évi s ez van előirányozva kiterjedtebb mértékben a folyó esztendőre. Reformokat nem látunk, olyanokról számot nem adhatunk, amint hogy az intézmény maga is konzervatív de tudjuk, hogy az ügykezelés teljesen megmagyarosodott, nem csak hivatali helyiségeiben, a hol régebben is az volt, hanem ülésein is, a mi már az új idők hatása. A temetések külsőségei dolgában mi szeretnénk ugyan némi változást, azt, hogy a szegényebb, de intelligensebb osztályokhoz tartozó halottak végtisztességadása külsőleg ne fényt; de szint nyerjen s legyen, a ki ott a felekezett épp úgy képviselje, a mint képviseli a módosabb halottak bucsuztatójánál. Ám ez még idő kérdése. Némi költséggel jár és a gondolattal való megbarátkozással. A költségek, melyek csekélyek talán, fedezhetőek volnának, hanem a gondolat, úgy látszik, még érésre szorul. Azt hisszük a gyümölcs érés ideje be fog következni s a természetes fejlődésnek ezt a közfelfogásból származó igényét a pesti chevra ép úgy ki fogja elégíteni, a mint becsülettel, emberszeretettel elégíti ki a humanizmus azon nagy föladatait, melyeket egy nagy város nyomora, insége rak vállaira. Hogy a humanizmust milyen mértékben gyakorolja a pesti chevra kadisa, arra nézve álljon itt néhány pontos adat:

Az *aggok háza* kezelésére tavaly 14.812 frt 28 krt költött, míg e czimen folyó évre 16.449 frtot irányzott elő. Szegény- és betetegyámolításra tavaly 27.384 frt 05 krt költött, a folyó évre pedig 29.500 frtot preliminált, a betegápolás tavaly 24.692 frt 19 krt igényelt tőle, s ez évre e czimre 27.700 frtot állított be költségvetésébe. Mind a három czimen tehát több-szükségletet látunk. Temetkezésre tavaly 48.207 frt 28 krt költött el, míg a folyó évre 56.140 frtot irányzott elő, a mi azért is figyelmet érdemel, mert a temetkezési kiadások több mint fele szegény betegek *ingyen* temetésére fogy el s így tulajdonképen jótékonyág.

Tagdíjakban tavaly 32.755 frt 50 kr. folyt be, az idénre 38.000 frt van előirányozva, különféle adományokban pedig 20.822 frt 53 kr. folyt be, míg a folyó évre e czimen 22.000 frt irányztatott elő.

A folyó év teljes szükségleti előirányzati **212.637** frt 65 kr., míg a fedezet **204.480** frt volna, így tehát 8157 frt 65 kr. mutatkozik *hiánynak*, a mi azonban az év végén, mint eddig rendszeren, az igazgatás sarkaló erői és a testületet támogató tagok áldozatkészsége folytán — többletre szokott átváltozni. Kivánatos, hogy most is így legyen s hogy a tenni valóktól a társadalom tehetősei meg nem riadjanak.

Haber Samu.

„A t a l m u d .“

Az »Egyenlőség« tekintetes szerkesztőjétől, valamint olvasóitól engedelmet kell kérnem, hogy ismételten megbeszélés tárgyává tessez Huber Lipót könyvét. Elvégre is az európai könyvpiacson is kevés munka jelenik meg a talmudról, melynek szerzője annyira behatolt volna »a talmud tengerébe«, nálunk Magyarországon meg épen ez az első komoly kísérlet a talmud tartalmának feltüntetésére és méltatására. A csodálat szerző tudományossága iránt, mely könyve olvasása közben mindig növekedett bennem, az őszinte tisztelet, melyet fáradozásával minden tudományos ember részéről kiérdemelt, bírnak reá, hogy a rapszodikus ösmertetés és replika daczára, még egyszer bírálat tárgyává tegyem a könyvet. A megbeszélendő anyag roppant halmaza kényszerít, hogy nem az összbenyomásról számoljak be, hanem lehetőleg fejezetről fejezetre kísérijük a szerzőt tárgyalásában. Remélhetőleg kitűnik megjegyzéseinkből, hogy a »tendenzia«, melyet e lapok szerkesztőjével együtt recensens is vélt észrevenni, nem áll egyébből, mint hogy a szerző ott, hol a zsidóság és kereszténység összehasonlításáról, a talmud és evangelium egybevetéséről van szó, gyakran elhagyja a szigoruan tudományos és tárgyilagos ösmertetést. Ide tartozik az is, hogy a dicséretet a talmud iránt oly fukar kézzel, olyan óvatosan és félénken osztogatja, mintha tartana attól, hogy valakit megbántana vele; az elítélésben azonban oly szigorú, mintha örülne, hogy támasztékot nyert egy már régebben feltételezett ítélethez. Csakis

innen származhatik egy nagy ellentmondás a szerző ítéleteiben. Ugyanis a függelék, illetve a szemelvények rendszeren arra valók, hogy a tulajdonképeni tárgyalás állításai igazolást nyerjenek. Már pedig ha valaki elővassa a kalocsai tanár könyve végén közölt szemelvényeket a talmudból és csak azután olvassa a tulajdonképeni könyvet: az elbámulhat logikája következetlenségében. Hogyan? Az emberek, kik ily magasztos elveket hirdettek, azok ama romlott erkölcsű, önző, gőgös, képmutató, bosszuálló farizeusok, minőknek szerző a talmud írástudóit bemutatja? A szemelvények révén sokkal több joggal juthatott volna az ellenkező meggyőződésre, mert a nemes és valóban bámulatos szép tanok rendkívül nagy száma ellensúlyozza, sőt teljesen megsemmisíti azon kellemetlen hangulatot, melyet néhány fanatikus nyilatkozat ébreszt. De hát szerző nem járhatott el másképen. Neki *ki kellett mutatnia* — a pap erősebb volt mint a tudós — hogy a talmud zsidósága inferiorisabb a kereszténységénél és ha már nagy nehezen elismeri (71. l.), hogy az agada etikája nem egyszer közeledik a kereszténység tanaihoz, gyorsan elfelejtetik ezt a többi gyakran megokolatlan állítások. Ezen rövid általános megjegyzés után legyen szabad áttérnünk a könyv részletes ismertetésére és bírálatára.

Az első négy fejezet a talmud keletkezésével foglalkozik. Minden olvasójuk előismeréssel fog adózni a pontosságért és hűségért, a szerző tudományos készültsége iránt, mely bennök nyilvánul. Alkalmat vesz magának arra is, hogy a farizeusokat bemutassa s természetesen azokkal a komor színekkel festi őket, melyeket az evangeliumból jól ismerünk, de eszébe sem jut, hogy kötelessége volna feltüntetni, hogy az evangelium farizeusai nem azonosak a talmudban említett tanítókkal, hanem ellenkezőleg, az egész könyv azonosaknak tünteti föl őket.

Szerző jól tudja, a 26. lap jegyzete bizonyítja hogy azokat a farizeusokat, kiket Jézus elítél, azokat a hibákat, melyeket ő megrovott, nem csekélyebb szigorúsággal és ép oly kérlelhetlenül ítélte el maga a talmud is. Az evangeliumban tudtommal egyetlen képmutató rabbinak neve sincs említve; azok közül, kik vele ingerkedtek, kik éretlen elménczkedésekkel őt boszantani akarták, egy sincs megnevezve, holott ha valóban oly előkelő helyet foglaltak volna el, mint a talmud emberei, az igazságos Jézus nem sajnálta volna őket nevükön megbélyegezni. Azok a gőgös, képmutató farizeusok csupa névtelen semmiségek voltak és nem álltak sokkal távolabb Jézustól, mint a rabbiktól. Arról a csöcselék-ről, mely őt kigunyolta és oly rutul megbántotta, következtetést vonni a rabbik jellemére, ép annyi, mint a párisi antisemita csöcselékből a franczia intelligenciára, vagy Drumondról Freppel püspökre következtetni. Minden vallásban vannak képmutatók az igazhivők mellett és a hit formalizmussá sülyed ma is és egy keresztény pap sem fogja tagadni, hogy sokan, igen sokan elmennek misére, pontosan meggyónnak s több oly vallás-paran

csolta dolgot tesznek, »melyek alá a legnagyobb gonosz-ság rejtőzik«. Miért hát minduntalan a zsidóságnak szemére vetni a formalizmus vádját és a farizeuskodást?!

A Halaka és Agada című fejezet szépen és helyesen jellemzi mindkét szellemi irányt, mely az akkori tudósok működését képezte. Az agada tárgyalása önként kínálkozik szerző kedvelt eszméjének felvetésére: a talmud és evangelium összehasonlítására. Én egy cseppet sem érezném magamat mégbántva, ha Jézus csakugyan messze felülmulná a talmud összes rabbijait, a mint hogy némi faji büszkeséggel gondolok arra, hogy ő a zsidó népből került ki. Ámde meg kell jegyezmem, hogy ha szerző Jézus tanításait a rabbik pilpuljával veti össze, a hegyi prédikációt a niczak chiburral vagy az ünnepkor létrejött tojás tárgyalásával, akkor joggal mondhatja (76. l.), hogy tanításait zseniális és utánozhatatlan egyszerűség jellemezte a rabbikéval szemben. Ez valóban igaz; de miért legyünk oly szűkszavúak a Pirké Abot és számos egyébűtt előforduló aforizmák iránt, melyek szintén egyszerűek, szabatosak és, a mi legfontosabb: nemesek? A rabbik megbírálásában legfeljebb azt engedi meg, hogy közeledik tanításuk a jóhoz, hogy »hagyományuk nem volt egészben rossz és elvetendő«.

A közölt párhuzamos (78. l.) helyek elegendők volnának arra, hogy a talmud rabbijai ellen intézett támadásokat visszautasítsuk. Bárki is a prioritás, elég hogy mindkettőben megvannak és elegendők volnának a felekezeti gyűlölet megszüntetésére. De azért nézzünk szembe a prioritás kérdésével is. Szerző ezt így oldja meg. A 84. lapon még bizonyos, hogy: a forrás közös volt s úgy mellékesen elfelejti, hogy ha közkinés gyanánt forogtak az idézett párhuzamos helyek a nép száján, akkor azok mégis zsidó forrásból eredtek. A 85. lapon már lehetőnek tartja, hogy Jézus egyet-mást átvehetett Izraelnek akkor élt tanítóitól is. (Azoktól a romlott erkölcsű, gőgös tanítóktól!?) A 86. lapon már tagadhatatlan, hogy a későbbi rabbik egyet-mást átvettek az Újszövetségből (a mi baj nem is lenne!) és ezek után a 88. lapon már egészen bizonyos, hogy a későbbi tannák átvették Jézus tanításait, a »gyűlölt szerző elhallgatásával és e tanokat a rabbik ajkaira adták, hogy a kereszténység alapítójával egyenlő rangra helyezték bölcseségüket.« Mindez természetesen egy szóval sincs bizonyítva. Egy valószínűtlen hipotézis, melyet mutatis mutandis bátran meg lehet fordítani. Talán ezt még inkább tehetjük, mert a kik a dabar besem omro köteleltséget oly fontosnak tartották, az említett okokból sem tértek volna el elvüktől; azután meg van a talmudnak egy sarkpontja, melyből kimozdithatjuk szerző okoskodását és ez Hillelnek ismert és szerzőtől is idézett (83. l.) mondása, mely alul a zsidó talajt nem vonhatjuk el azon állítással, hogy Tóbiás könyvéből van meritve. És a Pirke Abot! És a többi számtalan idézet a szemelvényekben mind mutatják, hogy a rabbik

nemességét nem kellett nemtelen módon, plagium utján rájuk sütni.

Nagyon érdekes a talmud hermeneutikájáról szóló fejezet. Szerző teljes joggal utalhat a talmud bizarrságára, a szentírás mesterkéltn felfogására, az önkényes bele-magyarázásokra. A mit erre vonatkozólag olvasunk nála, az ép oly kevéssé czáfolható meg, mint a Leviathan-féle érzékesítésekről és antropopatizmusokról szóló megjegyzések. De szerző szerint ez nem az akkori és későbbi dialektika kifolyása, hanem ez specziálisan zsidó, talmudi nyakatekerttség. Én azonban meg nem magyarázhatom, miért nem hamis a talmudi érvelés Szt. Pál apostolnál, ha az hamis a rabbiknál? Az a Sara és Hagar-féle példázat Szt. Pálnál, higgye el szerző ur, egy cseppel sem bölcsőbb, igazabb, mint akármelyik hagada. A Jelenések könyvét bizonyára nem bírálhatjuk a mai reális stíl követelménye alapján, de annak szimbolizmus miéért »tisztá, szent«, holott a talmudé legtöbbször komikus, bizarr s frivol: ennek bizonyítását szintén hiába várjuk. S talán az sem ismeretlen, hogy a keresztény néphit mennyire érzékesíti a paradicsomot, a poklot, hogy ne mondjam a sáttant, a ki után Luther tintatartót is dobott s a kit teljesen való lénynek tart az egyház. Én ebbe beleszólni nem akarok; de ha ezeket a naiv hit felfogásait a mai kor szemüvegén nézi szerző, akkor ismét hozzáteheti, hogy »szellemi, tulvilági dolgokat érzékiesen, a mi fölfogásunk szerint sokszor tulságos gyermekes stb. módon írja le«. A mit kifogásolunk az egyikben, azt ne dicsérjük a másikban és ha bánt a száka itt, úgy ne türjük el a gerendát ott.

Teljes tisztelettel fogunk adózni az ókor iránt, ha szerző nyomán az iskolaügyet tanulmányozzuk a talmud korában, mert sehol annyi tiszteletet a tudás és iskola iránt, sehol annyi köteleltségteljesítést a tanítók részéről nem kívántak, mint a talmud zsidóinál. Legyünk hálásak iránta, hogy a talmudban elrejtett tanokat mindenkinek elmondja. csakogy e fejezetben is értett ahhoz, hogy a dicséretet elhomályosítsa. Így pl. midőn arról szól, hogy a rabbik mesterségeket üztek, nehogy mások jótékonyságára szoruljanak, hozzá teszi: »későbbi időben találkoztunk azonban, habár ritka kivételképen, olyan rabbikkal is, a kik kiválóan értettek ahhoz, hogyan lehet nagy gazdaságra szert tenni.« (127. l.) Egy ritka kivételre talán célzást tenni sem kellene, de ha már ez megtörtént, miért ne említsük nevét? Ki volt az a rabbi, ki joggal — mert csakis ez érthető az idézett szavakból — meggazdagodott? Részemről nem ösmerek egyet sem. Hogy a rabbik féltékenyek, irigyek voltak, erre lehet példát hozni, de igen sokat lehet ellenkezőre is hozni, a mit szerző elmulaszt még meg is említeni. Ugy általánosságban veti oda a vádat (133. l.) és azt is úgy, mintha sem más vallásu papoknál, sem a mai egyetemeken ez a tünet elő sem fordulna. Az összehasonlítással szerző itt sem szerencsésebb, mint az előbbiekben. A rabbiknál divott a kiközösítés. Ez baj, sőt a mai fölfogás szerint inhumánus. De az Isten áldja meg Tanár urat, mennyiben

tisztult meg a kiközösítés a kereszténységben? (134. l.) Olyan szépek azok a pápai átkok, melyektől csak úgy hemzseg a történelem? Bizonyos, hogy a mai szociális fölfogás nem az, a mi régente volt, nem az, a mi a talmud, a mi Gergely pápa a Huss korában volt, de a tudós ügyeljen, ne hogy összezavarja a fölfogásokat. Meglepett az általános ítélet, melylyel lovagias szerzőnk a talmud-korabeli nők felett sajnálkozik és nem titkolhatom el sajnálkozásomat, hogy szerző főlemlíti (140. l.) R. Eliezer mondását, hogy nem szabad a nőt a torában oktatni, a mi szerinte »a legszomorubb világot veti a talmud korabeli nők alárendelt állapotra«, de egy szóval sem említi az ugyanott (Sota 20a.) említett Ben-Azai mondását, hogy *köteles mindenki leányát a torában oktatni*, — holott ez a legörvendetesebb világot veti a talmud-korabeli nők éppenséggel nem alárendelt voltára. Egy sor választja el a talmudban e két véleményt, egy sor az egész és mennyire megváltoztathatja az ítéletet. Az igaz, hogy a rabbik nem igen szerettek sokat udvarolni az asszonyoknak; a papok, kik felé Szt. Jeromos suhintotta lángoló szavának tüzes ostorát, tultettek ebben rajtuk, de megadták a nőknek azt a tiszteletet s becsülést, melynél nagyobbat nem tudunk adni ma sem. A különbség talán csak az, hogy a talmud rabbijai a feleséget tisztelték (B. Mez. 59. Jeb. 62.) és szerették, de nem szerették az asszonyt a feleség rovására. Mennyiben emelkedett föl a nő alárendeltségi állapotából a kereszténység után és révén, ezen vitás kérdés taglalásába most nem bocsátkozhatunk.

Határozottan tiltakoznunk kell szerző iránti minden tiszteletünk daczára az e fejezet végén minden körülírás nélkül fölállított tétele ellen. A 143. lapon ugyanis azt állítja, hogy Jézus Zaken mamre volt és törvényes uton volt halálra ítéendő. Ez nagy és ránk nézve veszedelmes tévedés. A talmudi jog szerint Jézus nem volt Zaken mamre, törvényesen őt el nem ítélték és nem is ítélték el. A mit a talmudrabbiktól gyűlölt szadduceus papi tanács Pontius Pilátussal egyetemben végrehajtott, azért nem szabad elítélni a rabbikat, a talmudot, a mint hogy nem kellett volna nekünk miattuk annyit szenvednünk. Az Osservatore Romana megkoczkáztathatilyen állítást, de a tudós theologustól elvárhatjuk, hogy Jézus megölését nem fogja a rabbinikus elvek s talmudmorál következményének tekinteni, hanem egy egyszerű igazságtalanságnak, minőt a talmud rabbijai sohasem követettek volna el. Nagyon kérem Szerző urat, többek közt Hamburger Real-Enciklopédiája idevágó fejtegetéseit figyelembe venni, ha világos lesz előtte, hogy a rabbik ártatlanok voltak Jézus halálában, továbbá, ha világos lesz előtte, hogy Jézusról igen kevés határozott világos tudomásunk van ahhoz, hogy azt tudományos fejtegetések alapjává tehetnök: akkor talán lecsillapodik haragja és nem fogja elhinni, hogy Jézus a talmud rabbijait »vallás- és erkölcsrontóknak, aljas tettetőknak« mondta volna. Nem, Uram! a rabbik nem voltak ilyenek és könyvében sehol sem látok arra bizonyítékot. Elhiszem, hogy aljas

és erkölcstelen volt a csőcselék, Anan a főpap, Pilátus a ki kezét mosta, de nem a rabbik, kiknek életéről, nemes erkölceiről, igaz jámborságáról, emberszeretetéről oly sokat olvashatunk a talmudban és azokban a szemelvényekben is, melyeket Huber Lipót közölt »A talmud« című könyvében.

(Belejező cikk következik.)

Dr. Singer Bernát,
tapolczai zsidópap.

A pesti rabbik.

V.

Eddig Boskowitz és a pesti hitközség volt a támadó fél, ki Münzt az ó-budaiakkal együtt rendhábortás miatt bevádolta a vármegyénél, a melynek jurisdicchioja alá tartozott Ó-Buda, ezentul azonban Münz és Ó-Buda kerekedik fölül támadókép. A csata színhelye megváltozik, a két fölingerült rabbi és hitközség Pest város hatósága előtt ront egymásra, ahol Boskowitz vereséget szenved, elbukik. Az elkeseredett gyűlölet, az irgalmatlan hajsza Boskowitz ellen elegendően mutatja, hogy mily rettegett versenytárs volt. Apró, jelentéktelen ember ellen Münz és Ó-Buda nem indított volna ily ádáz harcztot. Az ezres Boskowitzot, kit nagy terjedelmű ismeretkör uralt, Münz nem türhette meg közelében, el kellett őt távolítania, nemcsak azért, mivel megkárosította jövedelmét, hogy elhalászta előle Pestet, hanem az okból is, mert félt, hogy Boskowitz tudásával elhomályosítja tekintélyét.

Augusztus 16-án indította az ó-budai hitközség Boskowitz ellen a pesti tanács előtt az első mérgezett nyilat. Hogy ki hegyezte, ki kente rá az anyagot, elárulja a folyamodvány tartalma, mely megegyezik avval, melyet Münz a maga védelmére a megyéhez intézett. A hitközség Münz ismert vádjait zudítja Boskowitzot felé. A kérelem sommája, ha a pestiek esetleg elszakadnának Münztől, ne tarthassák meg rabbijoknak Boskowitzot, mert ha ez Pesten maradna, Münz kénytelen lenne a város jövedelmét megkárosítani azzal, hogy hiveinek megtiltja a pesti zsidó vendéglőben való étkezést. A hitközség annak bizonyítására, hogy rabbiját a pestiek tényleg megválasztották papjuknak, a volt pesti zsinagógai előjáróknak iratát mellékli, melyben azok elismerik, hogy Münz Ó-Budára való jövelele óta az ő fölszólitásukra szakadatlanul rabbifunkciókat végzett Pesten.

Boskowitz kíméletlen volt Münzszel szemben, míg Ó-Budán tartózkodott, érthető tehát, hogy Münz üldözte, kiturni akarta Ó-Budáról. Addig zaklatta, míg végre Boskowitz Pestre költözött. De mikor még a pesti rabbi-hivatalból is kiszorítani törekszik Boskowitzot, ezzel oly bosszuálló lelkiületet árul el, mely sehogy se illik egy paphoz, különösen nem Münz Mózeshoz.

Az ó-budaiak előadásának megvizsgálására a város Wittmasser Mátyás városkapitányt és Domokos József tanácsost küldte ki, akik három nap mulva a következő jelentést nyújtották át a tanácsnak:

Löblicher Magistrat!

Auf die Bittschrift der Alt-Ofner Juden-Gemeinde, welche den Wolff Löwiter Boschkowitsch von der hierorts angenehmen Rabinerstelle abzuschaffen bittet, haben wir zur Untersuchung und Berichts-Erstattung Magistratualiter exmittirte zu berichten; dass wir gedachten Wolff Löwiter Boschkowitsch vorruffen liessen, und Ihme nach Vorlesung der Bittschrift der Jüdischen Gemeinde,

auf welcher Art er die Rabinerstelle angenommen habe, befraget, welcher folgendermassen sich äusserste: dass nemlich er durch einige Juden hier aufgenommen wurde, dass er die Religions-Ceremonien verrichtet, und Ihnen Recht spreche, keineswegs aber Rabiner seyn wolle.

Da aber denen hier geduldeten Juden die Religions Übung zwar erlaubt, jedoch einen Rabiner zu halten nicht zugestanden seye, und die meisten, welche Ihme aufgenommen haben, hier nicht tolerirt sind, auch die Religions-Ceremonien zu verrichten, Recht zu sprechen nur den Rabinern zustehet, und da nach Jüdischer Religion keiner in jenem Ort, keiner das Rabiner-Amt ausüben könne, wo seine Verwandte wohnen, wo doch allhier die ganze Boscowitschische Familie, von welcher er sein Weib hat, hier wohnt, und endlichen dieser Mensch für sich ein Bethaus schon errichtet hat, Bredigens¹ heimlich gebe, die Jüdischen Lehrkinder zu sich in die Schull nehme, der bei sich heimlich zu halten pflegender Zusammenkünfte Urheber, über dieses aber äusserst unruhig seye, und wenn Ihme das Rabiner-Amt zugelassen wurde, mehrere Unruhen von seinem angebohrnen Unruheshang zu befürchten wären, daher wäre unsere Meinung, dass Ihme schärfest untersaget werde, dass er auf keine Art sich Recht zu sprechen, ein privates Bethaus, und Schule, wie auch heimliche Zusammenkünfte zu halten unterfangen solle, vielmehr da Er vermög allerhöchster Königlichen Entschliessung hier nicht geduldet werden könne, um weiters sein Glück zu suchen angewiesen werde.

Pest den 19-ten August 1796.

Mathias Wittmasser m. p. Stadt-Hauptmann
und

Joseph Domokos m. p.
abgeordnete Magistrats-Räthe.

A kiküldött urak véleménye megfelelt az ó-budaiak kívánságának. A jelentés Boskowitz elmozdítását követeli, melynek indoklásából kitetszik, hogy Wittmasser és Domokosnak az ó-budaiak nagyon kedvében járhattak. Boskowitz előnyére szavuk sincs, de annál beszéde-sebbek hibái feltárásánál, melynél az ó-budaiak voltak a segédkezők. Nekik az ó-budaiak vádjai irányadók és nem veszik tekintetbe azt a fényt, melyet Boskowitz neve és a hasznót, melyet működése a pestieknek kölcsönözhetne.

A tanács 1796 szeptember 3-ikán elhatározta, hogy a jelentés a felek tudomására hozassék, másrészt pedig ugyanezen napon újra kiküldte Wittmasser és Domokost, hogy megvizsgálják Boskowitz ügyét másod izben.

A vizsgálat megisméltése a pestiek miatt vált szükségessé, akik az ó-budaiak ellensúlyozására már augusztus 22-én folyamodványt nyújtottak be a városi tanácshoz. Kérvényében a pesti hitközség magából kikelve epésen vagdalkozik és védi rabbiját. Gyalázatos hazugságnak nyilváníja, hogy Münzöt valaha rabbijának választotta, holott Boskowitzot, néhányat kivéve, kiket önzésük tartott vissza, hogy Boskowitz pártjára álljanak, csaknem az egész gyülekezet tette meg fejévé és anynyira meg vannak vele elégedve, hogy a pesti zsidók nem is gondolnak arra, hogy a rabbi helyettes címet viselő Boskowitzot egy tényleges rabbi valtsák föl. Megvetésre méltó rosszakaratra vall, hogy az ó-budaiak »einen rechtschaffenen Mann, der schon ihrer Bosheit ausgewiesen ist, noch immer zu verfolgen suchen.« A hitközség kéri a tanácsot, ne tölje, hogy az ó-budaiak

¹ Predikáció.

és Münz sértő beavatkozásukkal még tovább is megbontsák a pestiek békéjét; a folyamodók végül megnyugtadják a tanácsot, hogy a városnak csepp kára se lesz, ha Münz bosszúból nem fogja hiveinek megengedni a Pesten való étkezést, különösen akkor nem, modják a pestiek gunyosan, ha az ó-budai hitközség egyszersmind megtiltáná hiveinek, hogy ne járjanak többé Pestre kereskedni.¹

Keszthely.

dr. Bűchler Sándor.

H i r e k.

— Uj akezió. Az országos magyar izraelita közalap új lépésre szánta el magát, amely hatásaiban messze ér. Eddig csak egy nevezetesebb vállalkozását ösmertük, amely honvéd-tisztképzés számára teremtett alapot s ehhez ő felsége nevét nyerte meg. A második lépés most történt meg. Hazafiasság dolgában ez hajszálnyival sem marad az első lépés mögött, hitfelekezeti szempontból azonban mindazok igényeit is kétségtelenül kielégíti, akik a közalapnak csak kulturális jelleget óhajtottak adni s a kulturát egyedül polgári viszonylataiban kívánták szolgálni. Az idő rövidségénél fogva most nem vagyunk abban a helyzetben, hogy az orsz. magyar izr. közalap új vállalkozását érdeme szerint méltathassuk, csak a tényt jelezzük, hogy ime, megtörtént amit kezdettől fogva olyan sokan vártak s a közalap, melyet a magyarországi zsidóság vallása egyenjogusításának emlékére teremtett és kíván tovább fejleszteni, *iskolákat segélyez és ad a magyar kulturának s a hitfelekezetnek olyan vidékeken, ahol ezek a legégetőbb szükségét hivatvák kielégíteni. A kiválasztottak egyelőre Máramaros, Bereg és Ung megyék és pedig felekezeti pártáryalatra való tekintet nélkül.*

Nem ösmeretlen olvasóink előtt, hogy ezért a célért az »Egyenlőség« huzamosabb időn át küzdött, sőt Mandel Pál dr. indítványára magyar zsidó iskola egyesületet akart érdekében teremteni. A kezdő munkálatok meg is indultak, sőt nyomában némi csatározás is, amikor egészen illetékes oldalról azt a figyelmeztetést kaptuk, hogy hasonló tendenciával nagyobb arányu akezió van keletkezőben. Ez az orsz. magy. izr. közalap megteremtése volt kulturális célokkal. Hogy az erők szerte ne forgácsolódjanak, mi készséggel állottunk félre az utból, mert evvel véltünk szolgálatot tenni. Kaptunk ezért némi szemrehányást is, de hogy mennyire jogosulatlanul, ezt most, mikor az országos magyar izraelita közalap a várvavárt ténnyel áll elő, legkönnyebb megítélni. Szívünk melegével, hazafias fölbuzdulással és vallásos lelkesedésünk egész erejével köszöntjük az országos magyar izr. közalap elhatározását, mely minden bizonynyal mint örömhír járja be majd az országot és nem csak méltánylást, de elismerést is fog találni még azon a részen is, mely szervezeténél fogva egyébként nem szokott lelkesedni azért, amit felekezeti közügyekben nem az ő felekezeti vezetőik csinálnak. Hasz-

¹ Wenn nur die Alt-Ofner Judengemeinde die Güte haben möchte ihrer Communität zu verbiethen, so gar nicht mehr hieher handeln kommen zu dürfen.

nát a közalap ezen új akciójának első sorban az orthodoxia fogja látni, amely meghagyatván vallásos meggyőződésében, a polgári életben való boldogulásra kap új eszközt a közalap magyar nyelvű felekezeti iskoláiban.

A közalap f. hó 3-ikán tartott ülésének szóba hozott nagy jelentőségű határozatáról szóljón alábbi tudósításunk:

Az országos magyar izraelita közalap bizottsága f. hó 3-ikán *Schweiger* Márton elnöklete alatt ülést tartott. Az ülésen megjelentek: *Berkovits* Ferencz dr. (N.-Várad), *Hatvany-Deutsch* Sándor, *Ehrlich* Mózes, *Kornfeld* Zsigmond, *megyeri Krausz* Lajos, *Mezey* Ferencz dr., *Mezey* Mór dr., *Sternthal* Salamon (Temesvár) *Wahrmann* Sándor, *Weinmann* Fülöp dr. és *Tencer* Pál. Az ülésről való távolmaradásukat részint sürgönyileg, részint levélben kimentették: *Adler* Lajos, *gelsei Guttman* Vilmos, *Kohner* Zsigmond, *Neumann* Armin dr., *várhelyi Rósa* Izsó dr., *Sternthal* Adolf.

Az egybegyűlték köszöntése után, elnök megnyitotta az ülést, melynek első tárgya *Deutsch* Sándor pénztáros jelentése volt a közalap állásáról, amelyet a bizottság tudomásul vett s a magyar általános hitelbanknak, amely a közalap értékeit díjtalanul kezeli és őrzi, jegyzőkönyvi köszönet szavaztak. Örömmel vették ezután tudomásul, hogy újabban a szentesi izr. hitközség 1000, *Szendrői* Mór keresk. és iparkamarai titkár (Győr) 200 és *Deutsch* Zsigmond (Nosztan) 400 koronát ajánlottak föl a közalap javára. A közalap ügyeivel összefüggő egyéb jelentéseket mutatta be ezután jegyző, amelyeket helyeslő tudomásul vettek és elfogadtak egy *Mezey* Ferencz dr. által szövegezett új fölhívást, melyet a szabályzat egy pontjának megváltoztatása után fognak közzétételni. Ez a szabályzatmódosítás odairányul, hogy az alap kiterjedt céljainak szükségletére a kamatjövedelmeken kívül, új támogatók bevonásával, folyó jövedelmeket lehessen szerezni. A bizottság a bőzöd-ujfalvi izraelita hitközségnek 100 frt segélyt utalványozott. Majd az alap segélymunkája került szóba s *Mezey* Ferencz dr. jegyző szép és beható megokolással terjesztette elő az alap tisztikarának nagy jelentőségű és főntebb kiemelt javaslatát. A bizottság kimondotta

hogy addig is míg a közalap munkásságát szélesebb mederben folytathatja első sorban *Máramaros*, *Bereg- és Ung-megyék területein magyar tannyelvű felekezeti iskolákat alapít, illetve az ezen megyék területén levő izraelita hitközségek kebelében fennálló iskolákat hathatósan segítsék, még pedig olyképen hogy a közalap által létesítendő vagy szubvencionálendő iskolákban végzendő rendszeres vallásoktatás az illető hitközség rabbi-jának állandó gondja és felügyelete alá helyezzessék. Kimondta továbbá a bizottság, hogy a közalap ezen iskolák alapításánál illetve segélyezésénél a hitközségek között létező szervezeti különbségeket tekintetbe venni nem fogja, mivel a közalap működésében kizárólag a zsidó vallásos érület és hazafiság kötelességei által vezérelteti magát. Ehhez képest felhatalmazta a bizottság a tisztikart, hogy ily szellemben az akciót kezdje meg és eljárásának eredményéről a bizottság elé határozatot hozatalára alkalmas concret javaslatokat mutasson be.*

Ezt a határozatot rendkívül érdekes és tartalmas eszmecsere előzte meg, melyben *Schweiger* elnökön kívül részt vettek *Berkovits* Zsigmond dr., *megyeri Krausz* Lajos, *Kornfeld* Zsigmond, *Mezey* Mór dr., *Simon* József dr. és *Tencer* Pál.

Nagyérdekűek voltak *Kornfeld*-nek a tisztikar intenióit megvilágító fejtegetései, *Simon* József dr.-nak a határszéli megyék kulturális helyzetére vonatkozó adatai, *Mezey* Mór dr.-nak és *Tencer* Pálnak remiszcentiái, melyek a multnak hasonló törekvéseit világították meg. A fölszólalók valamennyien megegyeztek abban, hogy a tisztikar megtalálta a helyes módot arra, mely szerint a közalap felekezeti és nemzeti szempontból oly fontos akcióját ez idő szerint megkezdheti.

Az ülés további folyamán tárgyalták még *Sternthal* Adolf bizottsági tagnak azon behatóan megokolt javaslatát, hogy az országos izraelita iroda keressék meg az iránt, hogy a legközelebb tartandó kerületi elnökök gyűlésén indítványozza, mikép az egyes hitközségek adófizető tagjai kultuszadójuknak 1—2%-a arányában a közalap javára évi pótdó fizetésére köteleztessenek, mely adók a kerületi elnökök útján lennének a közalap pénztárába beszállítandók. Örömmel és méltánnyalással fogadták a lelkes tagtársnak emlékiratát, melylyel ezuttal is a közalap irányában oly meleg érdeklődést tanusított. A mi azonban a concret javaslatot illeti, minthogy az a hitközségek autonómiájával szorosán összefügg és más tekintetben és kiválképen oly helyeken, a hol a hitközségek és egyesek részéről máris nagyobb adakozások történtek, jelentékenyebb nehézségekkel járna, *Sternthal* A. indítványát szives megfontolás végett a kerületi elnökök gyűléséhez tették át. Az ülés az elnök záró szavaival, melyek a résztvevők meleg érdeklődéseért elismeréssel adóztak, ért véget.

— A pesti izr. hitközség legutóbbi választmányi ülésén *Kohner* Zsigmond elnök a következő adományokat és alapítványokat jelentette be: a) a szegénygyámolítás javára adakoztak: *Kohner* Ágoston ur és neje szül. *Stein* Róza urnő 1000.— frtot, *Strasser* Zsigmond és *Goldstein* J. urak 200.— frtot, *Schmidt* Soma ur 100.— frtot, *Brandstädter* Ignác J., *Engel* Sándor és *Feuerstein* Izsó urak 50—50 frtot, *Weisz* Jakab ur 30.— frtot, *Weisz* Nándor és *Löwy* Antal urak 25—25 frtot, *Pollák* József ur 13.— frtot; b) a kórház javára: néh. *Máday* János ur hagyományozott 100.— frtot; c) a *Bródy* Adél gyermekkórház javára: *Kohner* Ágoston ur és neje szül. *Stein* Róza urnő ugymint *Breitner* L. Zsigmond ur 2000—2000 frtos ágyalapítványok; d) a nyugdíjintézet javára: néh. *Máday* János ur hagyományozott 100.— frtot, *Simon* Miksa ur adományozott 10.— frtot; e) lábbadozó betegek javára: A. B. 200.— frtot; f) különféle jótékony célokra: budai *Goldberger* Irma urnő 20.— frtot, *Fischmann* Manó ur és a »Neues Pester Journal« útján 10—10 frtot.

— Méltánnyalás. Ritka testület tiszteli meg anynyira főtisztviselőjét, mint teszi ezt a pesti chevrakadisa. Az e heti ülésen, melyen e nagyarányú jótékony-ságot folytató testületünk más helyütt méltatott költségvetését szabta meg, valósággal ünnepezték az egyesület titkárát, *Mezey* Ferencz drt, akinek tevékenységéhez fűződik a pesti chevrá újabb anyagi és szellemi fölvirágzása. A kötelességtudáson kívül úgyszeretete az, amit magasztaló szavakkal méltatott nem csak az elnök, hanem az ülésnek több résztvevője. Az elismerésnek ez a megkapó volta pedig nem csak szóban nyert kifejezést, hanem tette sarkalta az egyesület vezetőit, akik megtett javaslat folytán elhatározták, hogy évi 500 frttal fölemelik *Mezey* Ferencz dr. titkár fizetését. Ez a fizetés-fölemelés pedig annál inkább érdemel figyelmet és annál nagyobb mértéke az elismerésnek látszik benne, mert akkori 2000 frtos fizetését csak két éve, hogy 2000 frttal emelték.

— **A magyar szó.** A gyümölcsök lassankint érlelődnek. Az az akezió, mit az »Egyenlőség« évek óta a magyar szónak a zsidó hitközségi és felekezeti életben való térfoglalása érdekében állhatatosan folytat, lassankint megéled és nemcsak a helyzet kényszerűségénél, hanem a tolerari posse elvénél fogva is, melyet az orth. közvetítő bizottság új elnöke érezni látszik, gyökerét ereszt a nehezebben hozzáférhető orthodox hitközségekben is, sőt enemü gyümölcsök híján ott sem szükölködik. A magyar szó benn van már a nyitrai orth. hitközségben, a szécsényi orth. hitközség kitiltotta a német szót, Miskolczon évek óta folyik a magyar szóért kemény harc és ime a héten intézményes jogot szerzett még egy orth. hitközségben a batorkesziiben. — A batorkeszii orth. hitközségben nem ment simán a dolog; de ment és ez a fő. Nem az ellenállást nézzük, de azt az üdvös eredményt, amit kivívni sikerült idejében elmondott őszinte szóval. Dicsérettel adózunk érte azoknak, akiket illet, bár csak kötelességet teljesítettek és ezt ők maguk érzik a legjobban. A dicséret csak a bátorságot és erélyt illeti, amelylyel a kötelesség teljesítésére vállalkoztak. A batorkeszii orth. hitközség január 23-ikán tartotta meg azt a nevezetes közgyűlést, amely hitközségi és felekezeti életében a magyar szó számára megszerezte az intézményes jogot. Az indítványt *Simonyi* Lajos a batorkeszii uradalom nagybérlőségének inspektora nyújtotta be még pedig idejekorán, hogy a formai kellekeknek is eleget tegyen. A hitközség tagjai kellő időben megtudták, miről van szó, s azok, akik ellenzőiül csaptak föl, készülhettek. A közgyűlésnek, mely különben a választások megejtésével is foglalkozott, nagy volt a látogatottsága. A vita heves volt, de Lueger nyelvének támogatói vereséget szenvedtek s a közgyűlés kimondotta, hogy *egyelőre nevezetes ünnepek és ünnepélyek alkalmával kizárólag magyar szónoklat tartható.* A közgyűlést megnyitó beköszöntő beszéd készítette elő a magyar szó diadalának útját és ebből a beszédből teljesen megérdemli néhány passzus, hogy ideiktassuk.

A dogmát mi szent és sérthetetlennek tartjuk, ép úgy mint minden vallási meggyőződést. Minthogy ezekkel nem ellenkezik, Istennek pedig egyaránt kedves bármely nyelven szól is az ő dicsőítése, tehát kérünk kell, hogy *legyen magyar hitzónoklat.* Bátorkodunk figyelmüket felhívni azon körülményre, hogy a mi édes magyar hazánk az egyedüli egész Európában, amely minden országokból kiűzött zsidókat is befogadja, itt helyet, hazát, egyenlőséget adva nekik a hazát alapító nemzet fiaival. Nem követel tőlünk egyebet a haza, csak, hogy szeressük. De ez a szeretet t. közgyűlés, ne legyen pusztá frázis, ne csak ünnepélyes alkalmakkal éljünk azzal, úgy ahogy egy diszruhát felveszünk az ünnepély alkalmával, s hogy ne feszélyezzen bennünket, ismét szépen szekrénybe akasztunk. — Ha igaz, őszinte kebel érzelme az, ne rösteljünk szeretetünknek és hálaunknak örök, el nem muló jelét adni azzal, hogy templomunkban szertartási szent nyelvünkön kívül ezután a haza édes nyelvét használjuk. Lehetnek hitközségek, melyeknek lakói nagyrészt külföldről szakadtak ide, kik nem beszélnek hazánk édes nyelvét. De t. közgyűlés, szabad-e nekünk azt tűrni, akiknek bölcsője itt ringott, akik szívvel-lélekkel magyarok vagyunk, hogy ezen idegenből hozzánk szakadt hitsorsosokra való tulságos kíméletből szabálylány ne lehessen az, hogy: *Legyen magyar hitzónoklat!* Ne engedjük, hogy az eszme hosszú farszító harcot vívjon; ne engedjük, hogy az eszme éveken át kellesen az eszmének a maradiság ellen küzdve templomukba bebocsájtást szerezni; győzzük le Önmagunkban a megcsontosodott szokást, a

maradiságot, engedjük diadalra jutni az eszmét s nevünk örök időkre arany betűkkel lesz följegyezve hitközségünk történetében, hirdelve, hogy a batorkeszii orth. izr. hitközség a mai napon egy szív és lélekkel határozta el, hogy *legyen magyar hitzónoklat.*

A közgyűlés a hitközség tisztviselőkarát a következőképpen választotta meg: elnök *Binetter* Ignác, al-elnökök *Goldberger* B. és *Binetter* Jakab, pénztárnok *Witzler* Fülöp, gondnokok *Waldmann* Samu és *Raab* Lajos.

— **Az egyesült győr- és győrszigeti izr. hitközség** f. évi január hó 30-án tartotta ez évi rendes közgyűlését, mely a következőképen folyt le: *Pfeiffer* Fülöp dr. üdvözölve a majdnem teljes számmal megjelent képviselőtestület tagjait, a gyűlést megnyitottan nyilvánítja és felhívja a hitközségi titkárt az elnöki jelentés fölolvására. *Boskovicz* Dávid fölolvasta erre a hitközségi élet minden mozzanataira kiterjedő és ugy kulturális, mint jótékonyági intézményeit felölelő jelentését, mely lelkes éljenzések között tudomásul vétetvén, *Szendrői* Sándor, kereskedelmi kamarai titkár indítványára a hitközségi eljárásnak buzgó, körültekintő működéseért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. *Lasz* Samu, főreáliskolai tanár indítványára elhatározták azután, hogy a hitközség tanácskozási diszterme részére megfestetik a most elhunyt *Nagel* Benő volt tiszteletbeli tagjának arcképét, ki nehéz viszonyok között tizenhét éven át állott a hitközség élén. Majd *Weidman* Adolf iskolaszéki elnök szép szavakban méltatta *Baumgarten* Samu és *Pfeiffer* Mór tanítóknak 25 éves tanítói működését s azt indítványozta, hogy a hitközség elnöke fejezze ki ugy az előljáróság, mint az egész hitközség mélyen érzett halálját a két derék és lelkiismeretes tanítónak és hogy ne csupán csillogó szavakban nyilvánuljon az elismerés, ajánlja, szavazzanak meg mindegyik részére nyugdíjba beszámítható 50—50 forint évi fizetésemelést, annak daczára, hogy országos törvényünk értelmében ebben az évben a fizetés amugyis 50 forinttal emelkedik. Az indítványt egyhangulag elfogadták s a kitüntetett két tanítót küldöttség útján a tanácsterembe hívták, a hol megérkezvén, *Pfeiffer* Fülöp dr. gyönyörű beszédben tolmácsolta az egész hitközség halálját és elismerését közölte a fizetések felemelésére vonatkozó határozatot. A két tanító meghatottságtól remegő hangon mondott köszönetet a kitüntetésért, mit a jelen voltak tapssal fogadtak. Utána a hitközség 23,695-03 frtos évi költségvetési előirányzatát en bloc elfogadták minden szó nélkül. E költségvetésben az iskola maga 7,320 forint 50 krral szerepel. Több apróbb ügy elintézése után a nevezetes közgyűlés *Pfeiffer* Fülöp dr. életése mellett oszlott föl.

— **A debreczeni izr. hitközség** ötven tagu képviselőtestületét jan. hó 30-ikán választotta meg. A szavazatokat a következő tagokból álló bizottság szedte: *Bakonyi* Samu dr. elnök, *Katz* Jakab jegyző, *Drucker* Mór, *Weisz* Sándor, *Fleischmann* Mór, *Popper* Alajos dr., *Popper* Mór dr. *Kohn* Adolf és *Balázs* Bertalan dr. Bizalmi férfiak: *Fejér* Ferencz dr., *Boros* Izidor, *Rosenfeld* Mór és ifj. *Schwarz* Vilmos voltak. A szavazás nagy élénkség mellett és többféle listával folyt. 336 szavazó 252 szavazatot adott be. Szavazás alkalmával az izr. elemi iskolai népkönyha javára is szépen gyűjtöttek. A választásnak éjfél után kihirdetett eredménye a következő ötven képviselői tagot tüntette föl megválasztottnak: Rendes tagok: *Balázs* Bertalan dr., *Bakonyi* Samu dr., *Balkányi* Miklós dr., *Bechert* Manó, *Berger* Vilmos (új), *Biedermann* József, *Csengeri* Ferencz, *Csengeri* Ignác, *Darvas* Izidor, *Deutsch* Adolf, *Drucker* Mór, *Falk* Lajos, *Fischer* Adolf,

Fleischmann Mór, Frankl Ferencz, Freund Jenő dr. Fürst Ödön (uj), Hartstein Péter, Hidvéger Mihály, Hirsfeld Ármin, Hochfelder Jakab, Katz Jakab, Keiner Adolf, Klein Márton, Kohn Adolf, Lichtschein Sámuel, Lidermann Mihály (uj), Márkus Miksa, Nagy Jakab, Popper Alajos dr., Popper Mór dr., Preiser Salamon, Reichmann Ármin, Reich Hermán, Rosenberg Adolf, Rosenfeld Márton, Rosenfeld Mór, Rosenthal Dániel, Rosinger Lajos (uj), Sorger József, Stern József, Szántó Sámuel, Schneer Sámuel (uj), ifj. Schvarcz Vilmos, Schvarcz M. L., Turai Farkas, Weisz Lévy, Weisz Sándor, Weinberger Lajos, Zelenka Dániel. Póttagok: Rosenberg József, Fejér Ferencz dr., Hoffmann Sándor, Erber Vilmos, Kohn Lipót, Lukács Ármin, Emerich Arnold, Adler Simon, Kemény Mór dr., Ormódi Lajos.

— **Ünnepelt rabbi.** A soproni congr.-hitközség január 30-án abból az alkalomból, hogy főrabbiját, *Pollák Miksa* drt. állásában ugy a képviselőtestület, mint a közgyűlés egyhangulag véglegesítette, ünnepséget rendezett. A hitközségi tanácsterembe, mely fényesen ki volt világítva és zsufolásig megtelt érdeklődőkkel, küldöttséggel kérték a főrabbit, a kit belépte után *Winkler Adolf* dr., a hitközség érdemes elnöke, köszöntött igen szépen. Utána hasonló emelkedett hangon *Berényi Pál* dr., iskolaszéki elnök méltatta *Pollák* dr. főrabbinak az iskola és hittanítás körül kifejtett becses munkásságát. Az üdvözlő beszédekre a főrabbi ismert ékesszólásával felelt, a mire az elismerésnek szünni nem akaró nyilvánulása támadt. A tanítótestület nevében *Biró Samu* igazgató-tanító köszöntötte a véglegesített lekipasztort, a ki erre is talpraesetten felelt. Este fényes banket volt, a melyen *Winkler* dr. a királyt köszöntötte fel elsőnek. *Berényi* dr. a papra, *Spiegel* ennek öreg szüleiére, *Füredi* dr. a tanítókra mondott áldomást. Toasztoztak még: *Rosenthal*, *Biró* és *Winkler* tanítók.

— **Alapítvány.** Előző számunkban irtuk, hogy *Breitner* L. Zsigmond fővárosi ismert nagykereskedő a pesti chevra kadisa által föntartott aggok-háza javára 1000 forintos alapítványt adományozott. Mint most értesülünk, ugyancsak *Breitner* L. Zsigmond egy másik jótékony intézményünkkel a Bródy Adél-féle gyermekkórházzal is érezteti emberbaráti szeretetét, amennyiben ennél az új intézménynél 2000 frtos alapítványt tett. — Ugyanitt megemlítjük, hogy arra a tizezer forintra vonatkozó közlés, melyet *Popper* Szigfried budapesti vállalkozó ezüstlakodalma alkalmából szánt jótékony czélokra, abban a formában mint megirtuk, még korai. A 10,000 frt t. i. még nem jutott el a pesti hitközséghez, mert a jubiláris pár hovafoordítása felől még nem jutott megállapodásra.

— **Hagyományok.** *Schwarz* Lipót, a budai izr. hitközség tagja, még 1896 évi április hó 4-ikén elhunyt. Életében is sok jót tett és neje csak az ő férje szellemében cselekedett, midőn *Kőrösi* Manó dr. ügyvédje útján, férje végrendelete értelmében a következő hagyományokat fizettette ki: a budai izr. hitközségnek 300 frtot, a budai chevra-kadisának 200 frtot, a budai izr. betegsegélyző és temetkezési Maskil el dal egyesületnek 300 frtot, az első budai betegsegélyző és temetkezési egyesületnek 200 frtot, és végül a tinyei izr. hitközségnek 300 frtot, összesen 1300 frtot. — Emléke megérdemli, hogy megjohdjék.

— **A miskolci izr. négyesület** január hó 29-én tartotta meg dr *Grósz* Józsefné urnő elnöklete alatt rendes évi közgyűlését. A felolvasott évi jelentésből kitűnik, hogy a négyesület az elmúlt 1897. évben majdnem 4000 frtot költött jótékony czélokra. Népkonyhájában minden-

napon 80—90 izr. és 60—70 más felekezeti gyermek étkezik; kiosztott ez idén 130 mm. tüzfát, főruházott 150 gyermeket és kiosztott több mint 2000 frt készpénzt. A közgyűlés dr *Genesi* Samuné pénztárosnak köszönetet és elismerést szavazott buzgóságáért. Volt a közgyűlésnek egy megkapó jelenete is. Az évi jelentés megemlékezett arról, hogy ezen négyesületnek fenkölt lelkű elnökasszonyának férje *Grósz* József dr. vasuti tanácsorvos az 1897. év derekán elhalván, az izr. négyesület 250 frtot gyűjtött a ravatalra helyezendő koszorura, de az egész összeget koszorumezváltás czimén az elnöknek adta azzal az ohajjal, hogy azt tetszése szerinti jótékonyczélra használja föl. Az elnök az összegből »Dr. *Grósz* József alapítvány az izr. négyesület által« czim alatt oly alapítványt tett, melynek kamatait a boldogult halálkozásának évfordulónapján szegénylős szegényeknek fogják kiosztani. A nemes példán buzdulva, *Pflegler* Ferencz miskolczi ágost. ev. vallásu tekintélyes kereskedő szintén 80 frtot küldött a négyesületnek, hogy belőle hasonló czimű alapítványt létesítsenek.

— **A kishéri izr. hitközség** január hó 23-ikán rendes évi közgyűlést tartott, amelyen bemutatták a titkári jelentést. E szerint a lefolyt évben a 83 önálló zsidó család közül 66 volt hitközségi tag, akik 897 frt kultuszadóval voltak terhelve. Az iskolába a folyó tanévre 87 gyermek iratkozott be, akik közül 24 tandíjmentes, a többi pedig 927 frt tandíjat fizet. A hitközség a szűkölködőket kenyérhagyókor laskával látta el, a szegény tanulóknak pedig könyveket adott. A közgyűlés a jelentés tudomásul vétele után rátért a választásokra. Elnökké *Neumann* Jákó drt választották meg, aki 6 éve áll a hitközségi ügyek élén. Választottak azután hat képviselőt, névszerint *Wollner* Adolf, *Krausz* Ferencz, *Singer* Ignác, *Berger* Imre, *Schlesinger* Vilmos, *Waitzer* Lajost. A kultusz adó kivetéssel megbizattak: *Stern* Károly, *Grünfeld* Ármin, *Waitzner* Lajos, *Rosenthal* Simon és *Ujlaki* Manó. Az adófelszólamlási bizottság tagjaiul megválasztottak: *Markus* Zsigmond, *Dombosi* Mór dr. és *Schlesinger* Vilmos. Számvizsgálással pedig *Ujlaki* Manó, *Friem* Lipót és *Lehner* Ármin bizattak meg. A képviselő testület január hó 25-ikén alakult meg, amely alkalmából alelnökké *Eislitzer* Mórt, pénztáros-á *Berger* Imrét, ellenőrré *Singer* Ignácot, gondnokká *Krausz* Ferenczet és *Wollner* Adolfot, iskolaszéki tagokká *Markus* Zsigmondot, *Neumann* Jákó drt, *Singer* Ignácot, *Stern* Károlyt és *Waitzner* Lajost választották meg.

— **A csodálkozó szászok.** Hát hogy ne csodálkoznának, mikor ők csak két év előtt tiltották be a saktolást a zsidóknak, most meg ugyancsak Saxonia országában rájuk diktálják — a keresztényekre. Ez nem tréfa, kérem. Katonák számára leöleendő marhák ugyanis ezentul — így rendeli ezt a legfőbb katonai hatóság — csak saktolás által előzetes elkábitás nélkül változtathatók át hussá. Mert — így szól a birodalmi hadügyminiszterium említett rendelete — alapos vizsgálatok és a birodalom legkitűnőbb szakembereinek meghallgatása után arra a meggyőződésre jutott a hadügyminiszterium, hogy a nyakmetszés útján való leölés felel meg leginkább a humanitas törvényeinek és hogy az így leölt marha husa a legjobb és leginkább konzerválható. Szászországban most tehát a zsidók nem saktoltathatnak, míg a hadseregnek csak saktolt marha húsát szabad kiszolgáltatni. A szász zsidó ennél fogva, ha kósert akar, beáll katonának. A szászok csodálkoznak.

— **»Jair Netib«** czimmal kicsiny héber vitairatot küldött be hozzánk *Horovitz* Jenő, alsó-kubini főrabbi, melyben élesen megtámadja, turdosini kollegája, *Salamon*

Mózes főrabbi, »Netib Móse« czim alatt megjelent héber filozófiai munkáját. A vitának meglehetősen elvont a tárgya (Salamon azt állította többek közt, hogy a talmudisták előtt jól ősmerte rabbi sismael-féle 13 szabály selős eszré midót a tóra magyarázatára nem egyéb, mint logikai szabályok, mire a talmudszerző gondolkodás utján rajöttek, és szerinte ezen a nézetén van Maimonides is, — mig Horovitz a selős-eszré midót mózesi eredete mellett — halacha le-Móse mi-Szinai — száll sikra; Maimonidesről pedig kimutatja, hogy szintén ezt tanította). Bennünket, őszintén szólva, nem a vita tárgya, mely meglehetősen hidegen hágy, ragadott meg, hanem inkább a vitairat remek nyelvezete, stíjusa. Horovitz Jenő, kit Bánffy rabbijának is hívnak (a miniszterelnök kedvenczrabbija ő; ő excellenciája még akkor szerette meg a fiatal papot, mikor még Naszód főispánja, Horovitz meg Beszterce rabbija volt), igazán mesteri módon kezeli Jezsaiás és Juda Halévi nyelvét. A turdosini rabbi, kit az ország egyik legjelesebb hebreistájának ősmernek el, a héber nyelv dolgában méltó vetélytásra akadt fiatal ellenfelében. Salamon nyelvezete tisztább, simább, modernebb, Horovitzé sziporkázóbb, fordulatossabb, vagy hogy úgy mondjuk: rabbnikusabb. A vitatárgyát illetőleg a szabadabban gondolkodók, a kritikusok Salamon partján vannak, (ősmertettük annak idején könyvét), mig az orthodoxok Horovitz nézetét osztják. Ezekhez csatlakoztak különben rabbi Bloch Mózes, budapesti és dr. Schwarz bécsi szeminárium rektorok is. Legyen azonban a tárgyra nézve igaza akár az egyiknek, akár a másiknak, minden esetre örvendetes, hogy a vitakozó felek oly pompásan állják meg helyüket a szent nyelv kezelése dolgában. Fényes fegyverzelben jelent meg a porondon mindakettő és ha van kivánni valónk, mindössze az volna, hogy Horovitz főrabbi irata nem héber részeit — magyarul írta volna meg.

— A muraszombati izr. ifjusági egyesület január 30-án tartotta tisztújító közgyűlését, melyen elnökké: Frank József dr. rabbit, alelnökké: Fehér Sámuel járási állatorvost, titkárrá: Geiger Arthur ügyvédjelöltet pénztárossá: Berger Vilmost választmányi tagokká: Heimer Rezsit, Fürst Terka kisasszonyt, Schönheit L., Porges S., Schwarzenberg K., Hirschl L.-t választották meg. A közgyűlés elhatározta, hogy alaptőkéje gyarapítására márczius havában fölolvasással egybekötött estélyt fog rendezni, melyen Geiger Arthur és Fehér Sámuel fognak közreműködni.

— Eljegyzések. Deutsch Miksa, fiatal budapesti földbirtokos, Deutsch Antalnak, a székes-tőváros tekintélyes polgárának és sokszoros háziurának a fia, eljegyezte a szépséges Reimann Clárát, Reimann Lázár, a salgótarjáni köszénbánya-részvénytársaság érdemes igazgatójának leányát.

Reinitz Hugo, a Reinitz és fia, ősmert budapesti cég egyik főnöke, eljegyezte Heller Hermína kisasszonyt, Heller Arminnak (Kann és Heller) kedves és művelt leányát.

— Az »Egyenlőség«-ről. Nem igen szoktunk a magunk dolgaival előhozakodni és különösen avval nem untatjuk olvasóinkat, hogy házi ügyeinket vigyük eléje. Pedig házi ügye van minden lapnak. Czikkei, közleményei hol tetszést, hol resensust keltenek. Elősmérő írás is sok jut egy-egy lap redakciójába, de kritika is. Ilyen kritikusunk volt nekünk, mindig az alábbi levélke írója, Farkas Albert, a ki maga is szerkesztett felekezeti lapot, ért az írás mesterségéhez, erősen orthodox érzelmű és a »neolog« Egyenlőséget mint a budapesti orth. hitközségnek egyik vezető embere többnyire pártszemponton át látja. Ilyen kézből tehát, a többszörösen képesített kritikusból,

jobban esik néhány elősmérő szó, mint az egyszerű üres hízélgés. Meg nem állhatjuk ezért, hogy a mi ádáz kritikusunknak levelét be ne mutassuk olvasóinknak, hadd itéljék meg ők is, minő gonosz »neolog« ujság az az Egyenlőség! Ime, a levél:

Igazán tisztelt Szerkesztő Úr!

Rég óta nem volt akkora gyönyörűségem, mint a mekkorát az »E—g« mai száma (jan. 30) bennem keltett. Remek cikkelyei mélyen meghatottak. Lyka, Büchler, dr. Kiss Arnold, megannyian pompásan írnak. De a koronája mégis valamennyinek az a páratlan értekezés, a mit valami Szabolcsi Miksa odapenderit. Soha Öntől jobbat, actualisabbat nem olvastam. Szeretném, ha az anglicán pap jalkiáltását a világ minden művelt nyelvére lefordítanák, hogy mindenki élvezhesse szépségeit. Köszönettel teljes tisztelője
Farkas Albert.

Közgazdaság.

* A kereskedelmi bank mérlege. A Pesti magyar kereskedelmi bank igazgatósága immár megállapította az 1897. évi zárszámadások alapján a február 14-iki közgyűlés elé terjesztendő mérleget.

A mérleg 3,739,203 forint 67 krajczárnyi nyers nyereséggel záródik (a tavalyi 3,633,277 forint 76 krajczárnyi szemből) s a 844,822 frt 62 krt kitevő törhek és üzleti kiadások levonás után (melyek a múlt évben 854,633 frt 11 krt tettek ki, 2,894,381 frt 95 krnyi tiszta nyereséget tüntet fel az 1896-ik év 2,778,644 frt 65 krjával szemben). Az ezen mérlegben kimutatott nyereségösszeg valamennyi előző év hozadékainál ismét nagyobb, — oly jelenség, mely a kereskedelmi banknál már évek óta rendszeresen mutatkozik, — úgy, hogy a jelenlegi mérleg ismét a legkedvezőbb a bank alapítása óta. A fenti tiszta nyereség, melyben az 1896-iki 370,973 frt 84 krnyi nyereség-áthozatal bennfoglaltatik, a részvénytőke 23.16 százalékos kamatozásának felel meg, mig a nyereség-áthozatal tekintetbevétele nélkül a részvénytőke kamatozása 20.19 százalékos tesz (az előző év 19.63 százalékhöz képest) s így a jövedelmezőségnek további 0.56 százalékkal való emelkedését mutatja.

A kimutatott 2,894,381 frt 05 krnyi nyereségből a bank- és jelzálog-üzlet hozadékára 2,229,713 frt 32 kr. = 88.36 esik, mig szindikátusi s egyéb nyereségekre 293,693 frt 89 kr. = 11.64 százalék esik és 370,973 frt 84 kr. az 1896-iki nyereség-áthozatal.

Az üzleti költségek és fizetések 578,916 frt 96 krral szerepelnek a mérlegben (az előző év 595,535 frt 33 krjával szemben).

Konzorciális üzletek közül jelen mérlegben elszámolvák: a két év előtt lebonyolított 30 millió franknyi 4½ százalékos budapesti városi kölcsönben való részesedésből eredő nyereség továbbá a Magyar helyi érdekű vasutak részvénytársaság 13 millió korona 4 százalékos kötvényének eladásából származó, valamint azon garancia nyeresége, melyet a bank a Budapesti közuti vaspályatársaságnak múlt évben keresztülvitt tőkefölemelése tekintetében elvállalt. A távbeszélő üzlet lebonyolításából eredő nyereség mérlegben csak annyiban jut kifejezésre, a mennyiben a megváltási összegnek az 1897-ik évre eső kamatjövödelme el van számolva, a mely eljárás a jövőre nézve is be fog tartatni.

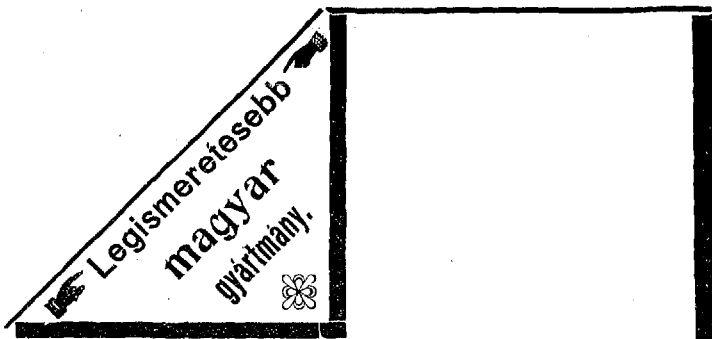
A kimutatott nyereség annál kedvezőbbnek mutatkozik, mivel a kamatláb-viszonyok a lefolyt évben általában véve kedvezőtlenebbek voltak, mint az ezt megelőző évben, mely körülménynél fogva a bank jövedelmei nem emelkedtek oly arányban, a mint ennek tekintve a bank által elhelyezett nagy tőkeösszegeket, történnie kellett volna. Ennek daczára a bank valamennyi fontosabb üzletága állandóan emelkedő fejlődést tüntet föl, úgy hogy az igazgatóság ezen kedvező helyzettel szemben a lefolyt évre nézve az 1896-ikinál magasabb osztalék megállapítását hozhatja javaslatba.

Az igazgatóság ennél fogva indítványozni fogja, hogy a 2,894,381 frt 5 krnyi tiszta nyereségből részvényenként 70 frt osztalék, azaz 14 százalék (az előző év 65 frtjával szemben) osztalék szét, továbbá a rendkívüli tartalékalap 463,465 02 frttal javadalmaztassék, miáltal a tartalékok 11,600,000 frtra emelkednek, 369,008.96 frt pedig nyereségátvitel czimén az 1898. év javára irassék.

Elő Leánykiházasítási Egyesület m. sz.

Budapest, VI., Teréz-körút 40—42. sz.

1898. évi január hóban 657 jutalékrész irattatott be és nászjutalékok fejében 4842 frt 97 kr. fizettetett ki.

Gőzcséplők

Minden az összes gazdasági gépszakmába vágó felvilágosítással és tanácssal,

ugyszintén

általános árjegyzékkel

vagy részletes

költségvetéssel,

szívesen és díjmentesen szolgál.

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

részvény-társulat.

Gyártelep: Budapest, külső váci-út 7. szám.

— Czimre ügyelni tessék! —

A nagyváradai izr. hitközségtől.

Pályázati hirdetés.

Az alulírott hitközség előjárósága a hitközségnél ez idő szerint üresedésben lévő főkántori állásra pályázatot hirdet.

Ezen állás elnyeréséért pályázhat mindazon magyarul beszélő zsidó egyén, a kit zenei képzettsége arra képesít, hogy orgonakiséret mellett énekelni és előimádkozni tud, és a templomi énekkar kiképzésére is képes.

A főkántori állás javadalmazása áll: évi egy ezer forint fizetésből, két száz forint lakbérből és az állás után járó mellékjövedelmekből.

Teljesítendő szolgálmányok: Szombat és ünnepnapokon, valamint más ünnepélyes alkalmakkor előimádkozás, a templomi énekkar kiképzése körüli teendők és az alsóbb iskolákban a hitoktatás ellátása.

A pályázati kérvények az alulírott hitközség elnöke Wechsler Adolffhoz (N.-Váradon Kossuth-Lajos utca) folyó évi február hó 15-éig nyújtandók be.

A próbaéneklés megejtése alkalmából fölmerülő utiköltségek csak a megválasztott pályázónak térítetnek vissza.

Kelt Nagyváradon, 1898 év január 12.

A nagyváradai izr. hitközség nevében:

Wechsler Adolf,
elnök.

Schütz Albert,
jegyző.

A kalocsai izr. hitközségtől.

Pályázat.

A kalocsai izr. hitközségnél betöltendő első kántori állásra ezennel pályázat hirdettetik. Pályázótól megkivántatik, a magyar nyelv bírása szóban és írásban, hogy az illető zeneileg képzett legyen, szép erőteljes hanggal birjon és hogy »sochet-ubodek és koreh« legyen. Pályázati határidő 1898. február 28. Javadalmazás: évi 1200—1600 korona, 240 korona lakbér, fél sechita és a szokásos mellékjövedelmek egyéb kötelezettségek a felvétel alkalmával fognak megmondadni. Próba előadásra csak erre meghívottak bocsáttatnak s az utiköltségek csak a megválasztottnak fognak megtéríteni. Képzettség, eddigi működés, életkor, családi viszonyok és szigorú valláserkölcsi életet igazolt bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvények a fentebb írt határnapig alulírt elnökséghez küldendők be. Megválasztott köteles az állást folyó évi április hó 1-én elfoglalni.

Kalocsán, 1898. évi január hó 31-én.

Az előjáróság.

A selmeczbányai izr. hitközségtől.

Pályázat.

A selmeczbányai izraelita hitközségnél f. é. április hó 1-én üresedésbe jön a kántori állás, melyre ezenel pályázat hirdettetik. Azon magy. állami polgárok, kik ezen 600 frt évi fizetés és 100 frt lakbérrel egybekötött állást elnyerni óhatják, szíveskedjenek február hó 15-ig, a kitünő előimádkozói, sochet-ubodek vekoreh és mohel képességeket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványokkal, alulírott elnökséghez fordulni. Próbaelőadást tartani csak az erre meghívottnak engedtetik meg, az utiköltségek csak a megválasztottnak pótolatnak meg.

Selmeczbánya, 1898. évi január hó 9-án.

Dr. Goldstücker Márk,
hitk. elnök.

Az aszódi izr. hitközség előjáróságától.

Pályázat.

Az aszódi izr. hitközségnél egy kántori állás azonnal betöltendő. Ezen állásra pályázhatnak mindazok, kik egyedül, esetleg kórossal is mint kántorok előimádkozni képesek. Az illetőknek sochet-ubodek vekohrehnek kell lenni, mohel előnyben részesül. Javadalmazás évi 450 frt havi előleges részletekben, fél sechita (körülbelül 150 frt értékben), természetbeni lakás, egy öl kemény tűzifa, és a szokásos mellékjövedelem. Pályázati kérvények, az igazoló okmányok és eddigi működésüket kitüntető bizonyítványok, alulírott hitközségi elnökhöz f. hó 20-ig nyújtandók be. Próbaéneklésre csak a meghívottak bocsáttatnak, uti költségei csakis a megválasztott pályázónak térítetnek meg.

Aszód, 1898. évi február hó 1.

Dr. Haacker István,
hitk. elnök.

HIRDETÉSEK.

Egy 2000 frt óvadékkal

rendelkező fiatal ember (nős), ki a magyar-, német- és héber nyelvet tökéletesen bírja, oly bizalmi állást keres, a melynél a szombati és ünnepnapot szigoruan megtarthatná.

Szives ajánlatokat »vallásos« jelige alatt, az »Egyenlőség« kiadóhivatala továbbit.

KOHN ARNOLD

gazdag sirköraktarát

Budapest, Károly-körút 15. sz.

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sirkőállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniök.

Szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért kezeskedik a özég jó hírneve.

→ Szombaton és ünnepnapokon zárva. ←

== Utolsóelőtti hét. ==

EUGEN HERCZEG

szobor-sorsjegyek.

← 50 kr. →

Főnyeremény **75,000** korona értékben

ajánlja:

ADLER ÉS TÁRSA

Budapest, V. kerület, Nádor-uteza 13. szám.

BEIFELD JÓZSEF

Budapest, VII. kerület, Károly-körút 1. szám.

**Az „Erzsébet” Gőzmalom Társaság
BUDAPESTEN,**

mely a »PANNONIA« gőzmalom átvétele óta, a husvétli lisztek gyártását folytatja ajánlja a husvétkor használatos lisztfajtákat

megfelelően

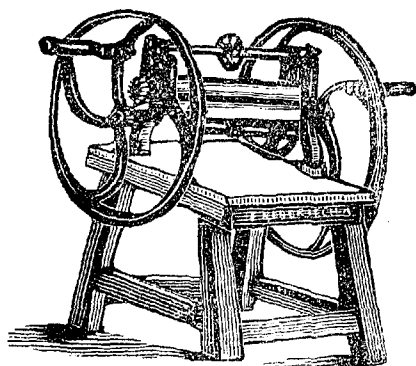
a budapesti gőzmalomok eredeti lisztszámainak, melyek az itteni rabbinátus és különösen főtisztelendő Pollák Lipót rabbi úr,

szigoruan rituális

fölügyelete alatt készítettnek.

Szives megrendelések a legolcsóbb napi árak mellett fogantattnak.

Czim: „ERZSÉBET” Gőzmalom Társaság Budapesten.

מצות מאשיענין

Az eddig gyártott maczósgepek között a legujab-
bak, legzélszerűbbek, egyszerű szerkezetűek.
könnyen, gyorsan és kitűnően kezelhetők.

Kaphatók:

FRIEDRICH ALAJOS

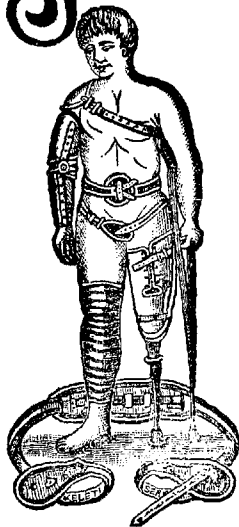
gépgyárában

— V Á C Z O T T. —

Árjegyzékek ingyen és bérmentesen kaphatók.

**Specialista
sérvkötőkben**

Cs. és kir. osztr.-magyar
és belga kir. szabad.
Kitünt. Brüssel 1893.
arany érem és díszokmányokkal.

**KELETI-FÉLE
sérvkötő**

a legtökéletesebb ezen nemben,
nem csuszlik, nem gyakorol kellemetlen nyomást.

Ára: egyoldalu 6 frt.
kétoldalu 12 >

Gyáramban készülnek ezenkívül:
múlábak, műkezek, műleges fűzők, egye-
nestartók, járó és nyújtó gépek, gummi
görsér harisnyák stb.

Megrendeléseket pontosan eszközöl

KELETI J.

kötszerész és orvos-szabészki műszerész

BUDAPESTEN.

Főüzlet: IV., Koronaherczeg-utca 17. sz.
Gyár: IV., Rostély-utca 15. sz.

Nagy képes árjegyzék ingyen, zárt
borítékban.

HIRDETÉSEKET

jutányos áron elfogad

— AZ —
EGYENLŐSÉG

KIADÓHIVATALA.

Budapesti Közúti Vaspálya-Társaság.

Hirdetmény.

A Budapesti Közúti Vaspálya-Társaság 1898. évi február hó 18-án,
délutáni fél 4 órakor a társaság igazgatósági épületében, V., Lipót-körút 22. sz.

rendkívüli közgyűlést

tart, a melyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak.

Napirend:

1. A nagymélt. kereskedelemügyi m. k. miniszter úr által 5231/1898. szám alatt kiadott »III. Függelék a budapesti közúti vaspálya társaság villamos vasúthálózatára vonatkozó engedélyokirathoz« előterjesztése és határozatok meghozatala ez érdeemben.
2. Határozathozatal az alaptőke megnagyobbítása iránt.
3. Az alapszabályok módosítása.

☛ Az alapszabályok 15 és 20. §§ ai értelmében a társaság közgyűlésén úgy a részvényesek, mint az élvezeti jegyek birtokosai szavazati joggal bírnak, ha részvényeiket, illetve élvezeti jegyeiket leg-
alább négy nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságnál letéteményezték.

Felhivatnak ennél fogva a t. részvényesek, a kik ezen közgyűlésen részt venni akarnak, hogy
czimleteiket legkésőbb f. évi február 14. napjáig az igazgatóságnál (V., Lipót-körút 22. sz.) délelőtt 9—12
óra között tértívny ellenében letenni méltóztassanak.

Budapesten, 1898. február 1.

Az igazgatóság.

Az

„Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár“ rendes közgyűlését

folyó évi február hó 19-én, délután 4 órakor

budai osztályában (II. kerület, Fő-utca 2. sz. alatt, saját épületében) tartja, melyhez a t. cz. részvényesek az alapszabályok 12., 14. és 15. §-ai értelmében tisztelettel meghivatnak.

T á r g y s o r o z a t:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a múlt évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása, s az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása iránti határozathozatal.

2. Egy igazgatósági tagnak két évre és öt felügyelő-bizottsági tagnak három évre leendő választása.

Budapest, 1898. évi január hó 31-én **Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár igazgatósága.**

Pesti Victoria gőzmalom.

A »Pesti Victoria gőzmalom« t. cz. részvényesei ezennel tisztelettel meghivatnak a folyó évi február hó 15-én, kedden, délutáni 4 órakor, a »Fővárosi magyar malomegyesület« (Erzsébet-tér 19.) helyiségeiben tartandó

XXXI. rendes közgyűlésre.

N A P I R E N D:

1. Két részvényes megválasztása a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére.
2. Az igazgatóság évi jelentése, a felügyelő-bizottság jelentése, az 1897. évi mérleg jóváhagyása és a felmentvény megadása.
3. A felügyelő-bizottság (három tagja) újjáválasztása.

Azon t. részvényesek, kik ezen közgyűlésen résztvenni kívánnak, az alapszabályok 24. §-a értelmében tartoznak részvényeiket, a szelvény-ívekkel együtt, legkésőbb szombatig, f. évi február hó 12-ig a társaság pénztáránál (V. Felső-rakpart 22-23.) letéti elismervény ellenében, mely egyúttal bélépti jegyül szolgál, letétbe helyezni. Ugyanott f. évi február hó 7-től kezdve a felügyelő-bizottság évi jelentése, a mérleggel együtt, rendelkezésére áll a t. cz. részvényeseknek.

Budapest, 1898. január 28.

Az igazgatóság.

(Utánnomat nem díjaztatik.)

MEGHIVÁS

a Pesti magyar kereskedelmi bank

56-IK ÉVI

rendes közgyűlésére,

mely 1898. évi február 14-én délutáni 6 órakor a bank helyiségében fog megtartatni.

T á r g y a k:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása.
3. Alapszabályszerű igazgatósági választások (Alapszabályok 36. §-a értelmében a kilépő igazgatósági tagok újból választhatók).
4. A felügyelő-bizottság választása.

Budapest, 1898. január hó 30-án.

Az igazgatóság.

Gyöngyszemek a talmudból és midrasból.

— Forrásokból szedve: Szabolcsi Miksa. —

Magas származásu, de üres fejü és léha ember, ki azért mód fölött megkövetelte a tiszteletet és megkülönböztetést, így szól egyszer rav Achaihoz: Azt hirdeted gyülekezetben, hogy aki nyitott szemekkel olvassa a Szentirást, talál az minden egyes versben valami megszívlelni valót, azonkívül, mit mindenki megtalál benne. Nos, én megtanultam Szentirástok első versét, hogy »Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet« és akár mit teszek, nem találok mást benne, mint hogy: Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet. Nem hiszem különben, hogy te igenis találsz benne még más valamit is.

Tévedsz, fiam, szól a zsidó bölcs. Ebből a versből igen sokat tanulhat az ember; kiki valamit a maga részére. (A Szentírás verseiről szóló magyarázatok, a levont tanok és következtetések száma tényleg légió.) Magad is tanulhattál volna belőle valamit a magad javára. Nem tűnt-e föl néked, hogy a Szentírás így kezdődik: »Kezdetben teremtette Isten az eget és földet« és nem így: Isten kezdetben az eget és a földet teremtette? Hogy van az, hogy nem Isten nevével kezdődik a teremtés története? — Tudod-e, miért? figyelj, megmagyarázom.

Példát akar szolgáltatni Isten az embernek és példát az Ő szent írása, hogy az ember ne helyezze mindenk fölé az ő személyét, nevét, származását, kilétét. Előbb beszéljenek tettek, szerezzen érdemeket, csak aztán következzenek ő maga. »Kezdetben teremtett« ez az első, ez a kezdet; előbb mutasd, mit miveltél, mit tudsz, mire vagy képes, mik az érdemeid, aztán előállhatsz személyeddel, kiléteddel. Lám, Isten is azzal kezdte, hogy teremtett, és csak harmadik szónak tette a maga nevét, hogy az ember is azt kövesse. Mert a mit Isten tett, mind úgy tette, hogy tanuljunk és okoljunk rajta.

»Ime a cselekedetek, miket az Ur meghagyott, hogy tegyük, hogy éljünk általuk.« Figyeld meg jól a Szentírás e szavát: »hogy éljünk általuk.« Isten nem akarja, hogy agyon sanyargassuk testünket, hogy bőjt és csupa lemondás által csuffá tegyük az Ő remek alkotását, testünket.

A test hasonlít remekművü teremhez éjjel. Ha nincsen megvilágítva, mit ér a terem szépsége?

A teremben a világosság az, ami a lélek a testben.

Most akarod széttiporni a tüskét, hogy lekerült lábadrol a saru: — ám próbáld, nem a tüske fogja megbánni.

A győzelem nem okvetlenül az erőhöz van kötve. Lám, az asszonyok gyöngék, de győzni azért ők győznek.

A ház dolgaiban az okos férj nevének engedi a győzelmet és örvend legyőzetésének.

Féreg nem olyan ártalmas a gyümölcsnek, mint a férj zsarnokoskodása a ház békéjének.

Sátja fürdőbe akart menni, csak hogy amit ő fürdőnek vélt, ránézve csalánagy volt, melybe, szegény, belefeküdt. S a balga benn marad, várva hogy a kinzó csalánból jóltevő fürdő válik. (Aki olyan házasságot kötött, mely ránézve pokol már itt a földön, ne várjon, ne vesztegeljen, hanem tépje szét a frigyet; a csalánagy soh'sem válik kellemes fürdővé)

Gondoljátok meg, testvérek, hogy a vámnál mindenkit megvizsgálják. (Egyike a hét mondásnak, miket a talmud Sakneczil asszonyainak tulajdonít. E mondások, melyek mind gyászbeszédből valók és melyek tán közzájön forogtak, meglehetősen homályosak. Idezett mondásban a vám alatt Sakneczil asszonyai valószínűleg a halált értették. Számot kell adnia ott mindenkinek, hogyan élt és mit visz magával jócselekedetből, erre figyelmeztetnek a sakneczili asszonyok.)

Istenkáromló, aki szentnek mondja az olyan szentet, ki könyörtelen embertársai iránt.

Az embertársával melegen érző hitetlen végtelenül kedvesebb Isten előtt a nem ilyen érzésű szentnél. Mert a nemesszívü hitetlen nem hitetlen. Olyan mint a roszalkodó gyermek, ki azt mondja anyjának: nem szültél. Jósága, nemesszívüisége Istennek a megnyilatkozása. Azonban távol áll Istentől, végtelenül távol, még ha egész nap is Isten házában lakik, az olyan szent, aki meg nem indul a szükölködök panaszár. Micsoda szent az olyan szent, aki csuffá teszi Isten leg-szentebb törvényeit!

Ami a kis olajmécs a földre esett gyöngy keresése közben, az némelykora másál (hasonlat, történetecske, anekdota) egy-egy nehéz tétel értelmének a megvilágításánál.

Balga ember! mellőzöd a kincset, pusztán csak azért, mert küzdelem nélkül szerezheted meg.

Szépítgetjük kedves embereink hibáit, hát még a mi magunkéit!

Ábrahám áldozása.*

Kegyelen törvény, ősi, vad, pogány
Uralkodott évezredek során,
Parancsolá: »Máglyára fiadat,
Istennek tetsző a vér-áldozat,
Mert istenünk embertelen gonosz,
Ki pusztulásra, vérre szomjuhoz.
S ha gyermekvért nem ontunk érte, nyomba
Assályt, dögvészt vagy vizárt küld a honra.«

Követte a parancsot népek serge,
Első szülöttek ifju vére perge.

Csak Ábrahám nem ölte meg fiát,
Habozva késett, míg serdült Izsák,
Halálát csak halasztá napról napra. —

Százsor meginté vérre szomjas papja,
Feddé, hogy szentelt törvény ellen lázad,
Majd népével megostromlá a házat.
Zajgott, üvöltött a vad sokaság:

»Törvény kívánja, haljon meg Izsák!
Mig él, ezer veszélyt hoz ő nekünk.
O sem különb, mint a mi gyermekünk.
Bár házad gazdag, nyájad dús, kövér,
A mi szülöttünk éppen annyit ér.
S ha a miénket mi megölhetők,
Te döllyös gazdag, te is öld meg őt!»

Lecsillapítá a vak sokaságot,
Halálra szánva a szegény Izsákot.
Ki nyáját őrizé, túl a tanyán . .

»Jer vélem, gyermek.«

»Hova, jó atyám?»

»Ne kérdezd! utam vakon is kövesd!»

Erdőbe értek, ott gyászolt az est.

»Szedj fát és gallyat.« —

Csak szedett a gyermek.

Tágas tisztásra hordozák a terhet.
S míg szelid Izsák nagy máglyát rakott,
Abraham kését fente már amott.

Az est homályán csillogott a kés.
És szólt a gyermek:

»Im a máglya kész!»

De hol a bárány? hol az áldozat?

Felelt rá apja:

»Te vagy az magad«

És megkötözte ártatlan fiát.
Apjára nézett s megrémült Izsák.
Egy szót se szólt, egyszerre néma lett,
Oly borzalommal tölté el a tett.
Köny, sóhaj, esdés mind szívébe dermedt,
Halál-iszonyól elalélt a gyermek.

* Poetánk fölfogása Ábrahám áldozásáról tökéletesen meg-
egyezik régi kommentatorjaink fölfogásával. »Ha azt látod, hogy
csodálkozik valaki azon — írja egyik legrégebbi szentírásmagya-
rázó — hogy Ábrahám föl akarta áldozni fiát, mondd meg neki,
hogy ne ezen csodálkozzék, hanem azon, hogy végre nem hajtotta
az áldozást. Nagy fordulat volt az a legrégebbi ókor életében. A
Szentírásnak az áldozásra vonatkozó elbeszélése azért íródott,
hogy megtudjuk, hogy Ábrahám szakított a szörnyű hagyomány-
nyal, mely szerint a fejedelmek és előkelő emberek egyetlen vagy
elsősülött gyermekeiket valamely istenségnek föláldozni tartoztak.«
Ábrahám küzdelmét remekül tünteti föl a híres fiatal poeta lapunk
részére megírt e gyönyörű versében, a legszebbek egyikében, melyet
eddig egyáltalán írt.

Szerk.

Lobog a tűz, a búcsú közeleg.

»Búcsúzzunk, Izsák!« — Hallgat a gyerek.

»Mit kérsz még tőlem?« — Nincs kérése sem

»Anyádnak mit üzensz?« — Mit sem üzen.

Parancs, szitok sem nyitja ki ez ajkat. —

Merev szemekkel néz, csak néz és hallgat.

De mily kísértés! való-e vagy álom?!

Egy szellem sir és sóhaját át a fákon,

A hűvös alkony bús fuvalma tán,

Izsák helyett könnyörg a szél:

»Atyám!

Azért adál hát életet nekem,

Hogy visszavedd gonosz — könyörtelen!

Tanyátlan farkas is megvédi kölkét,

Vérszomjas tigris őrizi vak szülöttjét.

Csak ha éhségnek végső kinja hajtja,

Aldozza fel . . . Csupán az ember-fajta

E legvérengzőbb, legvadabb vadállat

Adja szülöttjét önként a halálnak. —

Utódját, ah, gyilkolja az előd,

A múlt kiirtja balgán a jövőt,

Saját magát így fosztja ki a vak,

És áldozatja, hej, ő maga csak,

Saját reményét pusztította ki.

Vén napjain ki segít majd neki?

Ki zárja bé majd haldokló szemét?

Ki adja át a sirnak tetemét?

Uj magzat? Oh, ha születik, növekszik.

Vérszomjuságban apjával vetekszik,

A múlt borzalma, átka sohse szűn,

És újabb bünt szül majd a régi bűn

S újabb halált szül majd a halál,

Testvér testvérért véres bosszút áll.

Mult hogyha megtagadja a jövőt.

Majd a jövő is megtagadja őt.

Egy nemzedék a másik sirját ássa,

Az embernemnek eljön pusztulása.

Természet, rend és ész mind megbomol,

Gyermek s szülő rut árulást kohol,

Erőszak s furfang vérbűn és qyalázat

Felfogat, feldúl minden ősi házat,

Gyilkos fiu anyját is megtagadja,

Anyá leányát árúként od'adja.

A szennyesház, a véres, a parázna,

Viszályt és romlást áraszt a házára,

Lázadás, düllás véget sohsem ér,

S mint fiát apja, népét a vezér

Pusztítja, rontja, fegyvert fog a nép

S csak új vérbűn lesz, ami trónra lép.

Kain az úr, a becsstelen, ledér,

Kegyelet, hála, hit mind véget ér,

Az éggel megszakadt a régi frigy,

A pokol győzött, a kaján, irigy.

»Oh Ábrahám, elég az áldozás,

Bár parancsolja törvény és szokás.

Tagadd meg korod, óh, tagadd meg néped,

Oh-köss az éggel egy új szövetséget,

Uj kort teremts, minő nem volt soha,

A szeretetnek jöjjön meg kora,

Szülő nevelje, védje magzatát,

Magasztos egység legyen a család,

Az égi összhang földre szállott képe,

A ház fejét szerese háza népe

S a hon vezére, mindnyájuknak apja,

Artatlan gyermekét meg ne tagadja

És gonosz bálvány bármit követel,
Egyetlen fiát se áldozza fel.

»Oh Abrahám, légy bátor, vakmerő,
Szakíts a múlttal, tied a jövő!
Semhogy megöljed ártatlan fiad.
Inkább magad pusztulj el emiatt!
De, óh, ne félj! Tied a kegy jele!
Erős ha vagy megmenekülsz vele!
Hadd itt a jókat, birtokot, tanyát,
Előted tárva az egész világ,
Bárhol rakod le vándor sátradat,
Az Ur országa épül általad».

Igy szól a szél, rá fellobog a láng,
Sisteregve suttog száz tüzes szilánk
A máglya rá ezernyi nyelvet ölt:
»Késő a bánás! meg kell ölnöd őt!
Félj, nagyra ha növekszik gyermeked,
E kint sohasem bocsátja meg neked!
Reszkess Izsák megtorló kísétől,
Reszkess a népnél a büntetésitől!»

De feldobog hős Abrahám neve,
Az átkos kést eldobja messzire,
Fiát feloldja. Izsák ébred, éled.

»Atyám, nem ölsz meg? óh, atyám, én félek!»

»Ne félj, báránykám!

»Igazán nem ölsz meg?»

»Nem, nem!»

»De hisz te testem megkötözted!»

»Azért tevém, hogy élteden keresztül
Érezd a kint, mely amberszívben rezdül,
Ártatlanul ha sújtja büntetés.

S ha ártatlanra fognál majd, — a kés
Velődbe vágjon mint emlékezet.

S kímeld a jót, mint én kíméltelek»

»Oh, én atyám, csak példa volt valóba!»

»Neked csak példa, — én nekem csak próba.»

Palágyi Lajos.

Lulé d'Misztafiná.

(Életképek)

— Irta: Dr. Seitzmann Lajos. —

(2. Folytatás.)

Nem a talmud nyelve volt az, hanem a biblia tiszta, klasszikus nyelve, s a ki őt beszélni hallotta, rögtön észrevette, hogy ez a földkerekség legvilágosabb, legszellemesebb és zengzetesebb nyelve. A »Hasachar« korán elhunyt szerkesztőjén, Smolenszky Péteren kívül senkit sem tudok, a ki úgy kezelte volna a héber nyelvet, mint az elátkozott doktor. Hangja magas, szinte nőies zengzésű volt; ha beszélt azt hitte az ember, hogy valami dallamot hall; dikciója tisztán, megszakítás nélkül folyt ajkáról, mintha minden szót, minden pontozatot gondosan előkészített volna; mondatai csodálatosan tömörek valának, egy fölösleges kép, egy kaczer hasonlat nem zavarta folyásukat, s előadásának egyszerűsége mégis művészi arányossággal tünt ki, mintha plasztikus es nem szónoki hatásra számítana.

Mikor Jékele előadta kérésünket, hogy Ibn Ezra ama rejtélyes helyének megmagyarázását óhajtanók hallani, megrázta fejét s kérdezte, hogy nincs-e valaki köztünk, a ki magyarázatot adhatna? Lulé d'Misztafina

elmondta a maga magyarázatát. »Nem, mondá az elátkozott doktor, ezt nem érthette Ibn Ezra azokkal a szavakkal.« — »Persze, hogy nem, jegyzé meg Mechele mosolyogva, de ez a Lulé azt hiszi, hogy a kabbala segítségével mindent meg lehet magyarázni.« — »Nos, ki tudja, nincs-e igaza Lulének? Nem szabad kinevetnetek a kabbalát, mert az igen szép tudomány, s a ki alaposan ismeri, az csakugyan sokat megmagyarázhat a mennyben és a földön. Azonban, hogy Ibn Ezrát megérisük, nem kell az embernek kabbalistának lennie. De mondjátok csak meg, gyermekeim, szölt a »doktor« rövid szünet után, mit akartok ti Ibn Ezra bibliai kommentárjából? Ismeritek már egyáltalában a Bibliát? — »Bizonyára«, feleltünk mind egyszerre. — »Nos, mondjátok meg hát, hogy szól az első verse a Szentírásnak?« Kölcsonösen egymásra néztünk, mintha azt akartuk volna mondani, hogy ez a szegény ember csakugyan tébolyodott, mert különben nem intézne hozzánk olyan kérdést, a melyre minden hitesztendő zsidó fiu megfelelhet. De szánakozásból mégis feleltünk rá. Az első vers így szól: Berésisz bóró előchim ész hásomájim veész hoórecz.« — »Helyes, kezdetben teremté Isten az eget és a földet. De meg tudjátok-e mondani alany-e vagy állitmány, imperfectum-e vagy praesens, a hásomájim egyes-e vagy többes? Ezt véltem én.«

Némán és fülíg pirulva álltunk, mert egyikünk sem tudott erre felelni. »No, no, szölt jóakarólag az öreg, nem kell mindjárt úgy megijednetek, a ti tudatlanságotoknak nem egészen ti vagytok az okai, hanem a tanítótok. Tudom jól, hogy miképen tanítják nálunk a bibliát. Jól emlékszem, hogy mikor még iskolásfiu voltam, egyszer a tanítónk fogta a Bibliát és így szölt: Gyermekek, nyissátok ki jól a fületeket, mert ezt a könyvet maga az Isten iratta, hűséges szolgálja, Mózes által. Mi rögtön közelebb huzódtunk s még figyelmesebben szegeztük tekintetünket a tanítóra. Azután fölmondatta velünk a verseket, a nélkül, hogy megmondta volna, miképen felel meg a fordítás a szövegnek. Nyelvtanról meg egyáltalában nem volt szó. Hát még micsoda magyarázatokat tartott! Hogyan kell ezt érteni, kérdé a tanító, hogy Isten teremtette a világot? Hát ki más teremtette volna? Ha nem az Isten teremtette volna, akkor nem is lenne itt, úgy mint őra nem lenne, ha a »sánta órás« nem csinálta volna meg. És miért csinálta isten először az eget és földet? Hát mivel kezdte volna? A csillagokkal? Hová akasztotta volna, mikor az ég még nem volt kiboltozva? Vagy az emberekkel? Hová állította volna őket, hiszen még nem volt meg a föld? Ezért teremtette Isten először az eget és a földet. Így oktatótt engem a tanítóm, s a mint látom, ti sem voltatok szerencsésebbek tanítóitok megválasztásánál.

Ismét szünetet tartott, azután újra rágyújtott pipájára és így folytatá beszédét: »Lássátok, gyermekeim, előbb kinevettétek egyik társatokat, mert mindent kabbalisztikus módon akar megfejteni, s mindjárt a biblia első versénél, ha jól meg akarjuk érteni, alig nélkülözhetjük a kabbalát. Mert a kabbala igen okosan magyarázza meg, hogyan teremtette Isten a világot. Akarjátok, hogy megismertesselek benneteket ezzel a kabbalisztikus tannal?« »Igen, igen, kérjük«; feleltünk egyhangulag.

Erre fejtegette a Reb Majse Ajern a kabbala alaptanát a szefiróthról, megmondta, mi ezeknek valódi értelme, hogy illenek egybe a Ptolemäus világrendszerével még Plátó és Pythagoras nézeteivel; beszélt továbbá a Luria fejlettebb kabbalisztikus rendszeréről és annak főszméról. Végül azt kérdezte: Értitek, gyer-

mekeim? Fáradt vagyok . . . Ibn Ezráról majd máskor beszélünk.

Szomoruan és csüggedten hagytuk el az elákozott doktor lakását és szóltanul mentünk el szállásunkra. Nem mertünk egymás szemébe nézni; szégyeltük magunkat egymás előtt. Hogy is ne! Egész életünket a tóra tanulmányozásának szenteltük, s most élénk kerül egy ember, a kit az egész világ bolondnak tart, s bebizonyítja, hogy a Szentírás első versét sem birjuk elemezni s megmagyarázni. Jékele megszakitotta a csendet, így szólván: »Nem kell buslakodnotok, fiuk, szívesen segíték nektek a héber nyelv tanulásában; én már gyermekkoromban megtanultam s odakölcsönözhetem a szükséges könyveket is.« — »És én, szolt Lulé, szívesen a kezetekre járok a kabbala tanulásánál; hiszen tudjátok, hogy ezt a tudományt ugyszólván az anyatejjel szivtam magamba. De megvallom, fiuk, hogy ez az átkozott doktor engem is nagy zavarba hozott, olyan kabbalistákat említett, a kiket egyáltalában nem ismerék. Vajjon nem emlegette Platót és Pythagorast? És nem beszélt valami Philórol és Logoszáról?« — »Persze, persze, felelt Jékele mosolyogva. A Plató és a Pythagoras nem fordulnak elő a Zóhárbán, mert hiszen azok nem is voltak zsidók, hanem pogányok.« — »Tessék, meg van, szolt Lulé, most már te is megvallod, hogy a doktor csakugyan mesüge.« — »Nem! a világért sem! de hogy miképen kerültek a pogányok a kabbalába, azt megmagyarázom majd otthon. Azonban mindenek előtt meg kell ígérnetek fiuk, hogy a mi ma közöttünk történt, az titok marad.« — »Igen, azt szentül fogadjuk.«

Ettől az órától fogva időnkét nem fordítottuk kizárólag a talmudra, hanem egyéb tanulmányokra is. Különösen Mechele Pecsénajdorf olyan buzgalmat fejtett ki, hogy egészségét veszélyeztetve láttuk, nappalá teite az éjjeleket, mintha rövid idő alatt mindazt pótolni akarta volna, a mit eddig elmulasztott. Egy fölötte szomorú esemény siettetette tanulmányainkat. Kolera tört ki a városban s a mi jó rabbink beszüntette előadásait s megparancsolta nekünk, hogy távozzunk a városból, míg a járvány meg nem szűnik. Lulé d'Misztefina kért bennünket, hogy menjünk az ő hazájába, ott zavartalanul tanulhatunk a mit csak akarunk. Elfogadtuk a meghívást és mikor Krecsenyeffbe értünk, meggyőződünk, hogy az közmondás: Senki sem próféta a hazájában, nem felel meg egészen az igazságnak, mert Lulé igen nagy tekintélynek örvendett szülőföldjén. A háromnegyedrészen napszamosokból, kocsisból, kézművesből álló község igen büszke volt Luléjára, a ki szerinte a tudományosság netovábbja, s noha egy egyszerű kovácsnak volt a fia, mégis majdnem többre becsülték, mint a rabbijukat. Persze ez a rabbinus egészen különös ember volt.

Nagyon keveset törődött a községi ügyekkel, kora ifjuságától egész mostanáig, midőn pedig meglehetősen magas kort töltött be, semmire sem gondolt, mint a Zóhar titkaira, és semmit sem csinált mást, mint hogy a kabbala összevissza bonyolódott utjait követte görnyedő elmével. Hogy időközben megházosodott, egy tuzat gyermeke született, hogy a krecsenyeffi zsidók rabbijukká választották, az csak annyiban érdekelte, mintha valaki egy távoli rokonának a sorsát beszélte volna el neki. Vajjon nem sokkal érdekesebb-e a Zóbarnak egyetlen nehéz értelmezhető szava, mint az élet közönséges története? A rabbi hétköznap kötelességérből »tanult«, szombaton pedig pihenésből, de mindig »tanult«. Egyszer elmondták neki, hogy Szigeten egy zsidó kereskedő olyan vakmerő volt, hogy boltját nyitva tartotta a szent szombat napon,

a rabbi nagyot nevetett és így szolt: »Milyen bárgyu ember az! Mit használ neki, ha szombaton nyitva tartja a boltot, mikor ezen a napon ugy sem szabad neki semmit eladnia.« Mikor nála tisztelegtünk, épen azzal foglalkozott, hogy pipaszárán egy hosszú szalmaszálat húzogattt keresztül, mely meglehetősen színesen jött ki a tulsó oldalon. Csöppet sem zavartatta magát a dolgában látogatásunk által. Valóban, a krecsenyeffi rabbi ur igen érdekes ember volt. Ámde van több érdekesség is ezen az istenáldotta helyen. A ki lassan végig megy a »nagy utcán«, hirtelen különös, tompa, szakadatlan bugás üti meg fülét. Ugy zug, döng az egész utca mintha a közelben valami óriási méhkas lenne. De nemsokára látja az ember, hogy Krecsenyeffben nem foglalkoznak méhészettel. Két alaphangot különböztethet meg, egy mélyebbet és egy magasabbat. Az unisono beszélő emberek hangja ez; néha elnémul, s ekkor csak egy hang hallatszik, egy nyers, rekedt hang, s nemsokára egy más, mely jajgatva rikácsol vagy zokogva esedezik irgalomért. Ez a hangkeverék egy szegényes kis házikóból tör elő. Sáfala meg van repedve, a szalmatető ferdén ül rajta s mélyen lenyulik, mint egy óriási kalap a részeg törpén. A ki be mer ide lépni, azt olyan fojtó, méreggel telt levegő csapja meg, hogy önkéntelenül visszatántorodik. Egy pillantás megmagyarázza e pokoli gőz eredetét; két szoba van itt, melynek egyike egy nagy számú családnak lakó- és hálószobája, de konyhája is. Két kis félmeztelen gyermek hentereg a feldult ágyon, egy csecsemő sivit a bölcseben, a tűzhelyen meg az asszony főzi az ebédet; ha orrunk után itélhetünk, épen nem lukullusit. A tűzhely körül egy kecske is ténfereg két gödöljével, mert hiszen ő is a családhoz tartozik. A másik szobában meg 40—50 gyermek ül, helyesebben kuporog a falak mellett. Öt-tíz éves gyermekek, a kik lesve-lesik melámedjük (tanítójuk) bölcsességét. Mert ez itt, tisztelt uraim, a krecsenyeffi zsidóiskola.

(Folytatása következik.)

Rügyfakadás.

(Chammiso-oszor-bisvat.)

Még téli álmat alszik

Az erdő, rét, mező.

S im, égi szózat hallszik:

Szent, lélekemelő.

Megrázkódnak az ágak,

A holtrafagyott fák.

Feltámadásra vágynak

Elvetett magocskák.

A földanyának vágya

Valóra válik im.

Minden kicsiny csirája

Virágra vágyik im.

Mert maga az Úr szóla:

»Feltámadás legyen.

Ütött az égi óra

És itt a kegyelem.«

»Irgalmatos szivemben

Nem győzhet a halál.

Tűz támad a hidegben,

Érzi farügy, fűszál.«

Istentől eredő tűz:

Szent tavasz fakadás.

S a lélek álmokat fűz,

Hogy van feltámadás!

Gerő Attila.

